PRIKAZANJE

RAZPUSHTENE KCHERI,

VELIKE POSLIE POKORNICE,

SVETE

MARGARITE

IZ KORTONE,

TRECHEGA REDA, SVETOGA FRANCESKA.

gradska KNJIŽNICA SLAVONSKI brod
ZAVIČAJNA ZBIRKA

S DOPUSHTENJEM STARJIH.

UTISHTENO U OSSIKU, SLOVIMA,
IVANA MARTINA DI WALT.

GODISHTA GOSPOD. MDCCLXXX.

REVERENDISSIMO

DOMINO

ANTONIO

MANDICH,

ABBATI B. M. V. DE ONTE PETRIVARADINI,

SS. THEOLOGIAE IN CELEBERRIMA ET ANTIQVISSIMA VNIVERSITATE VIENNENSI OCTORI LLEGIATO,

ALMAE CATHEDRALIS ECCLESIAE ZAGRABIENSIS,

NEC NON

EXCELLENTISSIMI

ILLVSTRISSIMI AC REVERENDISSIMI

DOMINI

EPISCOPI ZAGRABIENSIS,

A

LATERE CANONICO,

REGIO ITEM NATIONALIVM,

E

TRIVIALIVM SCHOLARVM PER REGNA CROATIAE, ET SLAVONIAE INSPECTORI,

PROTO-NOTARIO APOSTOLICO, ET S. SEDIS CONSISTORIALIS ASSESORI,

PATRONO AC MAECENATI GRATIOSISSIMO.

ESSEKINI, TYPIS IOANNIS MARTINI DIWALT.

ASSERTIONES

EX

VNIVERSA

THEOLOGIA DOGMATICA

IN

ECCLESIA INVENTIONIS S. CRVCIS

ESSEKINI INTRA MVROS

ANNO MDCCLXXXI

QVARTO NONAS SEPTEMBRIS

A

FR. IOANNE MILLINOVICH

Prouinciae S. Ioannis a Capistrano Alumno

publice propugnatae

PRAESIDE

R. P. PHILIPPO MATKOVICH

A

THEOLOG. DOGMATICAE LECTORE

APOSTOLICO ACTVALI.

ASSERTIONES
DOGMATICAE.

I.

DEVM, et infinita bonitate praeditum, et huius vniuerſi, ipſiusque adeo Humani Generis Auctorem, Conſeruatorem, ac prouidentiſſimum Gubernatorem ſanioris tradunt philoſophiae placita. Haec uti ſunt veriſſima, ita neceſſario ſecumferunt vinculum, quo vniuerſi homines ad cultum ſummi amoris, obſequii, et ſeruitutis Deo deferendum adſtringuntur. In hoc Cultu Religio, quae Naturalis dici ſolet, eſt repoſita. Eam Deo perfectam debemus: nimirum diuinae, humanaeque Naturae conſentaneam; itaque tam interiorem, quam exteriorem Dei cultum in ſe continentem. Eſt illa vera prorſus, ſanctaque, et cuicunque hominum generi, quibusvis rebus publicis, ipſisque adeo imperantibus vtiliſſima. Quamobrem vana eſt ea Hobbeſii calumnia, qua Religionem Ciuitatibus, earumque Principibus noxiam eſſe dixit.

II.

VTCVNQVE tamen vtilis, vtcunque Sancta, veraque ſit haec Religio, praeſenti nihilominus hominum naturae curandae, et ad veram felicitatem perducendae haud eſt ſufficiens; nam huic, nobisque duntaxat relicti, neque omnem naturae legem collectim ſumptam: neque corruptionis illius, quam in nobis vel inuiti ſentimus, cauſam, atque remedium: Neque poſtremo modum, ſeu a peccatis, in quae paſſim prolabimur, reſurgendi, ſeu Deum, quemadmodum ei placitum eſt, colendi cognoſcere valemus. Ad haec igitur intelligenda neceſſaria eſt Diuina Reuelatio: quae ſi etiam Myſteria contineat; quiddam, quod ratione quidem noſtra ſuperius ſit, non tamen quod cum ea pugnet, complectetur.

III.

REVELATIONEM Diuinam, vt a fabuloſis impoſtorum commentis ſecernere valeamus, ſi quidem eam impertiri, et aliquam ex ea in nos vtilitatem promanare voluit Deus characteribus quibusdam, et diſcerniculis, quae fictis reuelationibus non conuenirent, muniri oportuit. Hi potiſſimum ſunt: Doctrinae Veritas, et Sanctitas: tum patrata in eius confirmationem veri nominis miracula, editaque vaticinia euentu comprobata. Carent his notis reuelationes, quas ſeu Pagana, ſeu Mahomedana iactat Religio; ſed praedita iisdem eſt Religio Hebraeorum in Pentateucho contenta.

Opus

Opus hoc genuinus Moyſis factus eſt, et incorruptus peruenit ad noſtram vſque aetatem.

IV.

Revelatio Hebraeis facta aliam adhuc ſpondet illa pleniorem, vberioremque. Haec reipſa ad nos allata eſt per Ieſum Nazarenum in Iudaea Auguſto imperante natum. Doctrinam eius diuinam eſſe oſtendit Dogmatum, praeceptorumque moralium ſanctitas: Mirabilis eius, et pernix per homines illiteratos vniuerſo orbe reluctante propagatio: plurimorum Martyrum pro ea crudeliſſime immolatorum inuicta conſtantia: Sed praecipue copioſa in eius confirmationem edita vaticinia euentu obſignata, et ſtupenda plane miracula. Eminet haec inter glorioſa Ieſu Chriſti a mortuis reſurrectio.

V.

Doctrinam Religionis Chriſtianae potiſſimum continent Sancta quatuor Evangelia, quae ſunt genuina Euangeliſtarum opera, neque vllam in ſubſtantia corruptionem ſubierunt. Omnia tamen ſeu dogmata, ſeu morum praecepta ad plenitudinem eiusdem Religionis Chriſtianae pertinentia neque Euangeliſtae, neque reliqui ſacri Librorum Noui Teſtamenti Auctores ſuis ſcriptis complexi ſunt. Sed quaedam oretenus duntaxat ſucceſſoribus tradiderunt, quo circa praeter ſcripturas ſanctas, admittendae ſunt etiam Diuinae, et Apoſtolicae traditiones; tum ad verum, et orthodoxum ſcripturarum ſenſum intelligendum, tum propter quaedam

fidei, morumque capita, quae in verbo Dei ſcripto non continentur.

VI.

Non minus de genuino ſcripturarum, quam traditionum Diuinarum ſenſu varias enaſci controuerſias quotidiana nos docet experientia: quas componi in Ciuitate Dei omnino oportet: Neceſſarius itaque eſt quispiam ſupremus controuerſiarum fidei Iudex; qui eas finali ſententia plenarie decidat, ac determinet. Iudicem iſtum neque ſolae ſcripturae ſanctae, neque ſpiritus quidam priuatus, quem vnicuique in his litibus adeſſe nonnulli comminiſcuntur; multoque minus ratio humana poſſunt agere.

VII.

Sed eſt huiusmodi Iudex vera, viſibilisque Chriſti Eccleſia: Haec enim cum ſit columna, et firmamentum veritatis, aduerſus quam portae inferi praeualere non poſſunt, et decidentis fidei, morumque Dogmatibus nulli prorſus errori eſt obnoxia. Gaudet porro hoc inerrantiae in deciſione iſtarum quaeſtionum priuilegio Eccleſia, ſeu per Orbem terrarum diſperſa, ſeu in Conciliis oecumenicis, modo ea rite, legitimeque ſecundum regulas nimirum Eccleſiaſticas collecta, de iſtis cenſeat; quare ſic pronunciatis ab vniverſali Eccleſia ſententiis in materiis fidei, aut morum, nemo citra periculum, ſalutisque diſpendium pertinaciter poteſt refragari.

VIII.

VIII.

Deum exiſtere tanquam ens abſolute neceſſarium ex rebus, quae in hoc Mundo contingenter exiſtunt, liquido fluit. Perinde ornatiſſima, et ordinatiſſima huius Vniuerſi compages aliquem ſui Authorem, inexplicabili virtute, et ſapientia praeditum manifeſtat. Sed et naturae vox, quae vnicuique ratione iam vtenti identidem inclamat exiſtere Ens aliquod ſupremum, a quo et ipſe, et reliqua omnia ſint condita, nos de Dei exiſtentia certos reddit, ex hac naturae voce potiſſimum ſequitur, Deum ab homine Rationis vſu iam pollente nec breui quidem tempore inculpate ignorari.

IX.

De eſſentia Dei multis inter ſe diſputant Scholaſtici; nobis plane certum eſt, eam ab hac rerum vniuerſitate penitus eſſe diſtinctam, itaque abſurdiſſime errant veteres, et recentiores Pantheiſtae Deum eundem cum hoc mundo ſtatuentes. Multoque abſurdius Spinoſa vnicam in rerum natura commentus eſt ſubſtantiam, cuius reliqua entia modi praeciſe ſint, et attributa.

X.

Deus eſt ens in omni genere perfectionum infinitum. Quare vnicus dumtaxat eſſe poteſt. Grauiſſime ergo lapſa eſt caeca gentilitas immenſam multitudinem Deorum adorans. Sed neque dualiſtarum ſyſtema duo rerum principia, bonum vnum, malum alterum aſſerentium,

tium, quidpiam praesidii, seu in sacris litteris, seu in ratione habet, quin vtrique manifeste repugnat.

XI.

IMMVTABILIS praeterea est Deus, aeternus, verax, bonus, iustus, atque sanctissimus, ad haec simplex, et incorruptibilis: omnis proin corporeae compositionis expers, vtpote purissimus Spiritus; proinde non tantum diuinis scripturis, sed et rectae rationi contrarii sunt. Anthropomorphitae Deum sibi fingentes corporeum (errorem hunc in rebus fidei adiaphorum esse peruerse existimat cum quibusdam socinianis Beausobrius) quamobrem Deus oculis corporeis videri nequit, potest tamen conspici ab intellectu creato. oculis mentis, sed gratiae, non naturae viribus, idque intuitive duntaxat, non autem ea visione, quae comprehensio dicitur.

XII.

INTELLECTVS diuinus omniscius est, et cognoscit non tantum omnia possibilia, sed etiam futura contigentia certo, et infallibiliter: voluntas vero liberrima, efficacissima, et omnipotens, neque tamen seu infallibilis Dei scientia, seu efficacia diuinae voluntatis tollunt rerum contingentiam, aut libertatem humanam.

XIII.

DENIQVE etiam immensus est Deus, et omnibus rebus tam spiritualibus, quam corporeis, cunctisque locis non tantum scientia, et potentia, sed etiam substantia sua intime praesens.

ſens. Cuncta haec diuinae naturae attributa reipſa vnum, idemque ſunt, tam ſecum inuicem, quam cum ipſa diuina eſſentia, vt adeo nulla realis, quam a Gilberto Porretano aſſertam opinantur quidam Theologi, inter ea diſtinctio intercedat, attamen ne cogitatione quidem ea a ſe inuicem ſecerni, impius Eunomii error eſt; quem execramur.

XIV.

NIHILOMINVS iſta diuinae naturae vnitas, et ſimplicitas non impedit pluralitatem diuinarum Perſonarum, certe ſcriptura, quemadmodum Deum vnum eſſe locis pluribus luculenter docet, ita etiam tres Perſonas eſſe, quibus natura diuina competat, nobis ſignificat. Vnde auguſtiſſimum diuinae Triados myſterium, quod etiam in ſcripturis antiqui foederis haud obſcure adumbratum eſt, ex libris noui Teſtamenti apertiſſime demonſtratur, contra Sabellium, eiusque quoddam germen Socinianos.

XV.

SED et conſubſtantialitatem diuini verbi cum Patre aeterno eadem noui foederis ſcriptura non minus, quam Patrum ante Nicaenorum traditio contra Arianos oſtendit; vt adeo Nicaenos PP. dogmatis de diuinitate Chriſti Domini, veluti antiquioribus ignoti, primos conditores fuiſſe, impie, et per calumniam doceant Zwikerus, Curcellaeus, Sandinus, aliique Sociniani. Quin imo diuinitas Ieſu Chriſti capitale ſemper fuit dogma fidei, quod nemo

Christianorum sine magno piaculo vnquam negare potuit.

XVI.

PERINDE Spiritum Sanctum tertiam esse in Trinitate Personam Patri, et Filio Consubstantialem contra nouos, et veteres Macedonianos, scripturarum effata, et Sanctorum Patrum Traditio testantur. Ex iisdem fontibus haurimus eundem Spiritum Sanctum ex Patre, et Filio, vere, interneque procedere, contra Graecos Schismaticos.

XVII.

TRES itaque sunt in Diuina Natura Personae, re quidem ipsa a se inuicem differentes distinctione ex relatione, qua sibi opponuntur, nata: In quibus tamen haec non interuenit; vnum sunt, idemque; vt adeo praedicata, quae absoluta dici solent, omnibus tribus sint communia; hinc fit, vt operationes, quas ad extra Schola nominat, omnibus tribus propriae euadant: Inter haec opera primum, praecipuumque locum iure meretur elegantissima huius mundi Machina, quae communi potestate, et sapientia a Patre, et Filio, et Spiritu Sancto ex nihilo, et in tempore sex dierum decursu ita producta est, vt praefixum in Creatione scopum, suarum scilicet perfectionum manifestationem, in gradu determinato pleniſſime assequatur; Mundus igitur valde bonus est, et perfectus dici debet.

XVIII.

XVIII.

INTER huius Mundi entia particularia eminent praeſtantiſſimi Spiritus Angelici, quorum exiſtentiam contra SS. Scripturarum, traditionisque auctoritatem perperam quidam inficiantur. Eos Deus condidit rectos, ſingularibus dotibus, et principatu caeteras inter creaturas ornauit, atque, vt aeternum felices eſſent, voluit; verum multi eorum reliquis in iuſtitia perſeuerantibus principatum ſuum non ſeruarunt, ſed conuerſi ad bona commutabilia a bono immutabili receſſerunt, et in peccatum prolapſi ſunt; hinc diſcrimen ſeparatioque inter eos facta eſt, vt boni quidam ardentiſſimo amore Deo adhaererent, et in perpetuum Beati efficerentur, caeteri autem aeternis ſuppliciis rederentur obnoxii.

XIX.

ALTERVM locum homo obtinet, quem vti Deus creauit ad Imaginem, et ſimilitudinem ſuam, ita etiam plurimis gratiae, naturaeque donis cumulauit, perfectum, integrumque produxit, fecitque inexterminabilem. Maſculum, et foeminam fecit eos. Virum Adami nomine nouimus: Hic vero vxorem ſuam Hevam compellauit eo, quod eſſet Mater cunctorum viuentium; Ab his itaque vniuerſum hominum genus propagatum exiſtit. Quare inficetum eſt, et ſcripturis repugnans Prae-Adamitarum Syſtema, alios quosdam ante Adamum homines in Mundo vixiſſe fabulantium.

XX.

XX.

CREATVRAS reliquas in vſum, et omnigeneam hominis felicitatem, ornatum vniuerſi, aliisque de cauſis produxit Deus; ſicut vero omnes huius Mundi partes ſumma poteſtate condidit, Diuinaque ſapientia in ordinem redegit, ita ſingulas ineffabili prouidentia adminiſtrat; eam Deus pandit praecipue, quod omnia entia conſeruet, concurſu ſuo adiuvet, atque in praefixum finem aptiſſime gubernet.

XXI.

HOMINVM primorum ſtatus erat feliciſſimus, ſed proditor Angelus tantam eorum felicitatem non ferens, nimiaque vſtus inuidia, vt eos beatiſſima ſorte ſpoliaret, ad violandum Domini praeceptum de non edendo fructu arboris vetitae fraudulenter induxit, ſicque inobedientiae reos effecit; Praevaricatio haec primi hominis in omnes eius Poſteros tranſiit, quoniam in eo omnes peccauerunt, et egent gloria Dei. Hoc delicto, et ipſi Proto-plaſti, et eorum poſteritas non tantum gratuitis, et ſupernaturalibus donis ſpoliata, ſed etiam in ſuis naturalibus potentiis non parum eſt labefactata. Viti haec potiſſimum ad intellectum, et voluntatem pertinent; huius liberum arbitrium licet originali corruptione attenuatum, non tamen penitus exſtinctum eſt.

XXII.

SIC gementis in ſuis primordiis ſub graui nimis peccati iugo humani generis miſertus eſt

Do-

Dominus, atque, vt illud reficeret, Diuinum reparatorem benigne polliceri dignatus eſt, Gen. 3. V. 15. in quem ſi fide viua crederent, homines ab infidelitate ſua liberati vitam aeternam conſequerentur; quapropter iam tunc fides in Diuinum Liberatorem ad obtinendam ſalutem erat neceſſaria, nec dubium eſt, promiſſionem hanc diſtinctius a Deo Primos Parentes edoctos fuiſſe, adiectaque ipſis quaedam reuelatae Religionis capita, quae ipſi deinceps in poſteros ſuos propagarent, quo factum eſt, vt vera Religio in omnes fere gentes diffunderetur.

XXIII.

Sed nequitia Daemonis, qui erant homicida ab initio, euenit, vt apud plerosque populos in Idololatriam prolapſos tam vera Religio, quam Diuinae promiſſiones obſcurarentur; immo apud plurimos obliterarentur penitus. Apud aliquos tamen conſtanter, et ante, et poſt vniuerſalem cataclyſmum perſeuerarent. Inter-poſt-Diluuianos ſingulari plane fidei pietate emicuit Abraham, qua is plurimas a Deo meruit promiſſiones, ſubinde ad Iſaac, et Iacob repetitas, poſtquam illas iam in Abrahamo ſigno circumciſionis confirmauit. Horum poſteritas cum in Aegyptum profecta nimium augeretur, er vna durius ab Aegyptiis haberetur, a Deo ſuarum promiſſionum memore liberata, atque in terram Chanaan ſecundum ſponſionem Patribus eorum factam deducta, eius poſſeſſionem recepit.

XXIV.

XXIV.

EXPLETVRVS autem Deus bonam hanc circa eos voluntatem Ducem ipsorum Moysem constituit, amplioremque per illum Israelitis reuelationem largitus, nouam, et Religionis, et regiminis formam praecepit. Leges hae, quas tum primum in scriptum redigi voluit Deus, partim morales, ceremoniales partim, partim denique iudiciales sunt; bonae omnes, Sanctaeque, non tamen perpetuo duraturae, sed suo tempore abrogandae.

XXV.

INSTITVTVM hoc Mosaicum dicitur, eratque admodum opportunum ad propagandam etiam inter alias gentes veram Religionem, nec obstabat illud diuortium, quod Iudaeos inter, et nationes reliquas in eadem lege constitutum quidam existimant; quin imo reapse apud plurimos notitia Religionis iudaicae diffusa fuit, quae Ptolomaei Lagi praesertim temporibus amplior euasit, nouaque perpetuo cepit incrementa, donec Christus Dominus finis legis huius mundum redempturus aduenirет.

XXVI.

QVEM in lege veteri promissum, re ipsa iam pridem aduenisse, non minus ex Prophetiis Iacobi, Danielis, Aggaei, et Malachiae, quam ex praesenti statu Iudaeorum, et mirifica gentium conuersione clarissime euincitur: Quum vero omnia oracula Prophetarum, characteres omnes Messiae, in Iesu Nazaraeo Mariae

riae filio ſub Auguſto Imperatore in Iudaea nato deprehendantur, vt parallelus vtriusque teſtamenti ipſis veluti oculis ſubiicit, ille eſt verus Meſſias a Prophetis praedictus.

XXVII.

EVANGELIA tradunt Chriſtum fuiſſe natum, pro more circumciſum, comprehenſum, in crucem actum, mortuum: non fuit ergo larua, atque phantaſma, vt Phantaſiaſtae volunt, ſed verus homo doloribus, aliisque humanis infirmitatibus a peccatis liberis ſubiectus. *Omnis Spiritus* inquit Ioannes epiſtolae ſuae primae cap. IV. *qui confitetur Ieſum Chriſtum in carne veniſſe, ex Deo eſt, et omnis Spiritus qui ſoluit Ieſum, ex Deo non eſt, hic eſt Anti-Chriſtus.*

XXVIII.

SACRAE Literae manifeſte tribuunt Chriſto voluntatem diuerſam a voluntate Patris, *verum tamen*, inquiebat Chriſtus, dum in voluntatem Patris ſe offerret, Lucae 22. *non mea voluntas ſed tua fiat:* pluribus praeterea in locis, et humanae, et diuinae in Chriſto naturae aperte meminerunt; recte igitur contra Monotheli-tas quidem colligimus, duas in Chriſto fuiſſe voluntates, et duplicem operationem: Contra Eutichianos vero duas inconfuſas, et impermixtas naturas: A Neſtorianis autem vel hoc nomine recedimus, quia Scriptores ſacri de Chriſto loquentes reciproca vtriusque naturae communicatione vtuntur, quae niſi in Chriſto vna eſſet Perſona, locum habere non poſſet:

Ex

Ex perſonae denique in Chriſto vnitate vltro ſequitur, illum etiam ratione humanae naturae non fuiſſe Filium Dei adoptiuum, ſed naturalem, et B. V. recte Dei-param appellari.

XXIX.

Irato Deo propter peccata ad ipſum placandum neceſſaria fuit ſatisfactio, comminatur enim peccatoribus vindices poenas. Homo vero purus condigne nec pro ſuo, nec pro alieno peccato Deum placare potuit, quia *talis* vt inquit Paulus ad Heb. 7. *Decebat, vt nobis eſſet Pontifex ſanctus, innocens, impollutus, ſegregatus a peccatoribus, et excelſior coelis factus.* Qui characteres nulli competunt, niſi Chriſto, ille igitur potuit, vt reipſa etiam exhibuit veram nobis ſatisfactionem, *peccata noſtra ipſe pertulit in corpore ſuo ſuper lignum, vt peccatis mortui iuſtitiae viuamus, cuius liuore ſanati ſumus.* I. Petr. II. 24. Nihil tamen ſatisfactioni Chriſti derogat inuocatio, aut interceſſio Sanctorum, quos proin colere, ac venerari etiam in imaginibus eorum licitum eſt.

XXX.

Christvs Dominus abrogata Religione Moſaica, nouam inſtituit: cui ſaluberrimas leges dedit ad finem vſque Mundi perduraturas. In hac noua Deum colentium Societate Chriſtus imperium ſacrum a ſe inſtitutum Apoſtolis concredidit, prae caeteris autem Petro, cui et iurisdictionem in caeteros dedit, haec peculiaris poteſtas primatus dicitur, qui non ſolum honoris

noris, sed et Iurisdictionis est, transitque ad Successores: Quare viget in Ecclesia Christi etiamnum Primatus, qui ex facto Petri annexus est sedi Romanae.

XXXI.

Characteres verae a Christo institutae Ecclesiae, quos Symbolum Constantinopolitanum expresserat, quod nempe Ecclesia sit, *vna, sancta, catholica, et apostolica* nulli, nisi Ecclesiae Romano-Catholicae conueniunt. Haec itaque vera est Christi Ecclesia, in qua praeter leges sanctissimas, sacrificium etiam in Eucharistia instituit vere propitiatorium, atque impetratorium tam pro viuis, et defunctis, quodque non sanctis offertur, sed Deo in honorem Sanctorum.

XXXII.

Vt salus per Christum humano generi allata singulis hominibus applicari possit, ipse Reparator noster de mediis etiam sapientissime prouidit, quae sunt gratia Christi medicinalis, et Sacramenta nouae legis. Gratia est donum Dei mere gratuitum, *si gratia* docet Paulus ad Rom. 11. *iam non ex operibus, alioquin gratia iam non est gratia.* Quare per vires naturae neque nos siue positiue, siue negatiue ad gratiam disponere, neque eam ullo modo mereri possumus. Pactum etiam illud, quod Pater cum Christo iniisse dicitur, vt nempe per vires naturales facienti, quod in se est, confe-

)( )(ratur

ratur gratia, non quidem intuitu meritorum naturalium, sed pacti, commentitium est.

XXXIII.

Opvs salutare tribus modis spectari potest, primum ratione initii, tum progressus, denique consummationis: Quocunque ex his modo accipiatur, gratia Christi est ad illud absolute necessaria, *sine me* inquit Christus Ioan. XV. *nihil potestis facere.* Quare, etsi inter opera bona nominatim fides assummatur, non solum ipsa fides, verum etiam prima eiusdem desideria a gratia tantum diuina haberi possunt. Perseuerantia cum inter opera bona principem locum teneat, est etiam donum Dei speciale a gratia habituali, et auxiliis eidem connexis diuersum, quod ad perseuerandum iustis simpliciter est necessarium.

XXXIV.

Inter gratias externas primum locum sibi vendicat vocatio ad fidem, cuius tanta necessitas est, vt facta sufficienti Euangelii promulgatione nemo salutem consequi possit, nisi explicitam fidem habeat, et Incarnationis, et sanctissimae Trinitatis. Hanc exterius negare, licet corde eadem retineatur, nullo in casu fas est. Illud etiam ex hoc certo, atque euidenti principio vltro sequitur, non licere Christianis falsae Religionis ritus protestatiuos exercere, neque vllam secretam mentis intentionem dari, vel excogitari posse, qua eiusmodi actus cohonestari possit; merito igitur ab Ecclesia ritus

Si-

Sinenſes, et Malabarici etiam atque etiam, admirabili conſtantia damnati ſunt.

XXXV.

GRATIAS ſuas Chriſtus ſacramentis alligauit, quo nomine ad explicanda ſalutis noſtrae ſenſibilia adminicula iure optimo Eccleſia vtitur. Sacramenta licet pro ſtatu innocentiae inſtituta nulla fuerint, iis tamen neque ſtatus legis naturae, neque Moſaicae caruit. Habet et lex Euangelica ſua ſacramenta: Baptiſmum, Confirmationem, Euchariſtiam, Poenitentiam, extremam Vnctionem, Ordinem, et Matrimonium. Quod publica et conſtans omnium Eccleſiarum conſenſio continuata ab Apoſtolis, ad Lutheri, Caluinique tempora, manifeſte euincit. Eſt vero omnium Nouae Legis Sacramentorum auctor ipſe Chriſtus, et quidem, vt nobis videtur *immediatus*, qui eorum etiam materiam, et formam non quidem in *indiuiduo*, ſed in *ſpecie* determinauit.

XXXVI.

IN eo vero vetera ſacramenta a nouis differunt, quod illa iuſtitiam legalem virtute propria contulerint, ſed iuſtitiam internam non ipſa, verum operantis fides, caeteraeque virtutes produxerint. Sacramenta contra nouae legis nullo alio, tanquam cauſa extrinſecus accedente indigent ad gratiam internam producendam, ſed eam virtute intrinſeca, et propria efficiunt; agunt itaque ex opere operato. Hinc naſcitur: verba ſacramentorum neque promiſſo-

ria, neque concionatoria, ſed reipſa conſecratoria eſſe.

XXXVII.

CHRISTVS Sacramentorum adminiſtrationem lege ordinaria ſolis viatoribus concredidit, non tamen omnibus, ſi Baptiſmum in caſu neceſſitatis excipias, ſed iis tantum, qui per legitimam ordinationem miniſterii poteſtatem acceperunt. In Miniſtro tria praecipue ſpectantur Fides, Sanctitas, et Intentio, ſi licite quis ſacramenta adminiſtrare cupit, omnia haec adſint, oportet. At valori Sacramentorum neque infidelitas, neque improbitas, ſit illa publica vel priuata, quidquam officit. Actio tamen, vt humana, ſeria, et libera, ſit, cum intentione faciendi, quod facit Eccleſia, ad valorem ſacramentorum requiritur.

XXXVIII.

SACRAMENTA adminiſtrari poſſunt hominibus tantum viatoribus, qui, vt ea vere ſuſcipiant requiritur, vt libere, et ſerio percipiant id, quod Eccleſia facit. Ad fructum vero Sacramentorum conſequendum praeuiae ex fide, et pietate diſpoſitiones ſunt neceſſariae, quae tamen rationem conditionis habent, non cauſae. Praeter gratiam internam, id quoque Sacramentis, Baptiſmo, Confirmationi, et Ordini proprium eſt, quod Characterem ſiue ſignum ſpirituale, et indelebile animae imprimant, vnde haec Sacramenta iterari non poſſunt.

XXXIX.

XXXIX.

PRIMVS omnium Sacramentorum, per quem aditus ad caetera patet, eſt Baptiſmus, quem Chriſtus Dominus ante inſtituiſſe videtur, quam Matthaei X. Marci III. Lucae IX. diſcipulis Iudaeos docendi, et baptizandi praeceptum impoſuiſſet. Materia remota huius Sacramenti eſt ſola aqua, ipſa vero ablutio proxima, quae ſiue per immerſionem, ſiue per affuſionem, ſiue per aſperſionem fiat, valet Baptiſmus. Explicita Trium diuinarum perſonarum inuocatio forma neceſſaria eſt huius Sacramenti, cuius tanta eſt neceſſitas, vt nullus ſine eo ſalutem conſequi poſſit.

XXXX.

SVPPLERI poteſt hoc Sacramentum tam in adultis, quam in paruulis per Martyrium; at per Charitatem cum voto Sacramenti ſolum per adultos. Miniſter independens Baptiſmi iure diuino eſt ſolus Epiſcopus. Ordinarius, dependens tamen presbyter. Diaconi delegari poſſunt, vt publice in Eccleſia myſterio huic adminiſtrando praeſint. Si vero caſus neceſſitatis emergat, a quocunque homine, ſit ille vir, vel foemina, fidelis, vel infidelis Baptiſmus valide conferri poteſt. Non ſolum adulti, qui Baptiſmum expetunt, verum etiam infantes Chriſtianorum baptizandi ſunt. Infidelium tamen infantes inuitis parentibus baptizare illicitum eſt. Baptiſmi effectus ſunt, plena cuiuscumque peccati remiſſio, poenae item peccatis

in altera vita debitae. Dein infusio gratiae sanctificantis, et virtutum; denique Characteris impressio.

XXXXI.

Confirmatio est nouae legis verum Sacramentum, quod cum ab ipsis Apostolis iam administratum sit, qui se non auctores, sed dispensatores, Mysteriorum Dei esse fatentur, clarum est illud ab ipso Christo Domino fuisse institutum. Materiam huius Sacramenti secundum diuersos variorum temporum, et Ecclesiarum ritus constituit iam sola impositio manuum, iam sola unctio, quae sine manus impositione fieri non potest, iam unctio simul, et distincta actione adumbrata manuum impositio. Forma vero absoluitur oratione, qua Spiritus Sanctus inuocatur. Est vero Confirmatio necessaria necessitate tam praecepti diuini, quam Ecclesiastici, non tamen medii. Minister Confirmationis ordinarius iure diuino est solus Episcopus, ita tamen, vt etiam simplices Presbyteri ex delegata auctoritate hoc Sacramentum conferre possint. Cuius idoneum subiectum sunt, tam infantes, quam adulti. Confert gratiam roboris, et perfectionis non solum ad fidem firmiter retinendam, et dum opus est, intrepide profitendam, verum etiam ad tentationes superandas. Denique Characterem imprimit.

XXXXII.

Eucharistiam verum esse Sacramentum a Christo pridie mortis suae institutum,

tam

tam clare ab Euangeliſtis, et Diuo Paulo proponitur, vt nullus difficultati locus relictus ſit. Cuius materia neceſſaria eſt panis triticeus, et vinum de vite. Forma vero verbis inſtitutionis abſoluitur: Diuerſa conditio panis triticei valori huius Sacramenti nihil officit, quare valide conficitur Euchariſtia, tam in azymo, quam in fermentato. Vinum modica aqua temperandum eſſe, probat antiqua, et perpetua Eccleſiae praxis, et traditio. Quod tamen neceſſarium non eſt de neceſſitate Sacramenti, vel praecepti diuini, ſed tantum Eccleſiaſtici.

XXXXIII.

Ioannes Euangeliſta Capite Sexto, a primo, et Quinquageſimo verſu agit de Euchariſtiae Sacramento. Ex cuius, et inſuper ex inſtitutionis verbis: *Hoc eſt corpus meum. Hic eſt Sanguis meus*, priorum denique ſaeculorum, et Patrum conſtante traditione, vera, realis, ac ſubſtantialis Corporis, et Sanguinis Chriſti in Euchariſtia praeſentia inuicte demonſtratur. Realiter vero praeſens eſt Chriſtus in Euchariſtia per conuerſionem ſubſtantiae panis, et vini in ſubſtantiam Sanguinis, et Corporis Chriſti. Peracta conſecratione manet in Euchariſtia Corpus, et Sanguis Chriſti etiam extra uſum, quo fit, vt adorari debeat. Quod vero ad miniſtrum attinet, nulli alteri in quocumque neceſſitatis caſu poteſtas ineſt conſecrandi panem, et vinum, quam ſolis Sacerdotibus. Denique Euchariſtia praeterquam quod Sacramen-

mentum ſit, eius Sumtio neceſſaria tantum eſt neceſſitate praecepti diuini, ſed non ſub utraque ſpecie omnibus, et ſingulis Chriſti fidelibus.

XXXXIV.

Poenitentia verum eſt nouae legis Sacramentum, diuerſum a Sacramento Baptiſmi. Quam Chriſtus Dominus poſt reſurrectionem ſuam inſtituit. Materiam huius Sacramenti proximam conſtituunt tres poenitentis actus: Contritio, Confeſſio, et Satisfactio: ſed haec eſt integralis dumtaxat. Forma vero abſoluitur, verbis iudiciariam poteſtatem exprimentibus. Data vero Eccleſiae eſt poteſtas omnia quantumuis grauiſſima peccata remittendi. Diſtincta confeſſio peccatorum eſt iuris diuini. cuius occaſione Epiſcopi, et Presbyteri, qui ſoli Miniſtri ſunt huius Sacramenti, poſſunt, et debent poenas ſatis-factorias imponere. Agnoſcimus etiam eſſe in Eccleſia poteſtatem indulgentias concedendi. Hoc Sacramentum neceſſarium eſt, neceſſitate medii lapſis poſt Baptiſmum in peccatum mortale.

XXXXV.

Vt plenum periculis immortalitatis aditum feliciter traiiceremus, Chriſtus Dominus Sacramentum Extremae Unctionis inſtituit. Primi erant Valdenſes, Vicklefitae, qui hunc ritum e numero Sacramentorum excluſerunt, at vana ſunt, et horum, et his conſentientium argumenta. Materia huius Sacramenti remota eſt oleum, ex oliuis expreſſum, proxima unctio. Forma

vero

vero eſt oratio, quam Sacerdos fundit, dum ungit infirmum. Presbyteri per manuum impoſitionem ordinati, ſunt miniſtri Extremae Vnctionis. Nihil tamen eius integritati detrahitur, ſiue ab vno, ſiue a pluribus Sacerdotibus adminiſtretur. Adminiſtrari autem poteſt nonniſi infirmis, et adultis. Extrema Vnctio abſtergit peccatorum reliquias, aegrotantis animum alleuiat, ſanitatem corporis operatur, ſi ea ſaluti animae expediens eſt. Neceſſarium eſt hoc Sacramentum infirmis in vitae periculo conſtitutis, neceſſitate Praecepti tum diuini, tum Eccleſiaſtici.

XXXXVI.

Non ſolum Chriſtus Sacramenta inſtituit, ſed et eorum Praeſides, ac miniſtros creauit. Sacer ille ritus, quo hi initiantur, verum eſt Sacramentum, qui ordo dicitur. Materiam eius manuum impoſito, formam vero verba ab Epiſcopo ordinante prolata conſtituunt. Ordinarius ordinationis miniſter eſt ſolus Epiſcopus. Muliebris ſexus iure diuino incapax eſt ſacrae Ordinationis. Praeter gratiam Sanctificantem, auxiliaque ad grauiſſimum hoc miniſterium rite ſuſtinendum neceſſaria, Characterem etiam hoc Sacramentum imprimit. Quare poteſtas Ordinis amitti non poteſt. Hinc Epiſcopi Haeretici, degradati, excommunicati illicite quidem hoc Sacramentum conferunt, quod tamen ſemel ſeruata materia, et forma collatum eſt, nunquam ab Eccleſia pro inualido eſt habitum.

XXXXVII.

MATRIMONIVM in ſe bonum eſt, et honeſtum, neque Polygamia ſucceſſiua eſt illicita, vt prioribus Eccleſiae ſaeculis docuerunt Montaniſtae. Praeterea Matrimonium eſt verum, et proprie dictum Sacramentum, cuius materia eſt contractus validus, et legitimus. Forma vero benedictio Sacerdotalis: proinde eius Miniſter eſt ſolus Sacerdos. Habet Eccleſia poteſtatem impedimenta Matrimonium dirimentia ſtatuendi. Vinculum Matrimonii propter adulterium alterutrius coniugum non diſſoluitur. Sed ſi illud ratum, non tamen conſummatum ſit, per ſolennem Religionis profeſſionem dirimitur. Duo ſunt effectus huius Sacramenti: gratia ſanctificans, et ius ad auxilia actualia, quae neceſſaria ſunt, vt et ipſi coniuges pie in Matrimonio viuant, et proles, ſi quas ſuſceperint, ſancte educent.

XXXXVIII.

INTER effectus Sacramentorum gratia ſanctificans primum numeratur. In iuſtificatione impii peccata non teguntur ſolum, ſed vere remittuntur ac prorſus delentur, ita vt nullum prorſus veſtigium remaneat. Sunt vero peccata alia mortalia, alia natura ſua venialia. Differentia peccati venialis a mortali repetenda eſt ex obiecto, fine, modo agendi, et ex circumſtantiis, quae actionem peccantis comitantur. Vetus error fuit ipſis Apoſtolicis temporibus coaeuus, fidem ad iuſtificationem, et ſa-

lutem ſine bonis operibus ſufficere. Non inficiamur fidem ad iuſtificationem eſſe neceſſariam, immo eiusdem radicem, et fundamentum eſſe. Cum tamen in Chriſto IEſu ea ſolum fides valeat, quae per Charitatem operatur, iuſtificatio ſoli fidei adſcribenda non eſt.

XXXXIX.

Cvm nullus dicere poſſit mundum eſt cor meum, purus ſum a peccato, nemo etiam de ſua iuſtificatione ſine peculiari reuelatione certus eſſe poteſt. Sed neque iuſtificatio ita homini adhaeret, vt amitti non poſſit, quare qui ſe exiſtimat ſtare, videat, ne cadat. Gratiae tamen Sanctificantis abſentia non efficit, vt omnia infidelium, vel improborum opera ſint peccata.

L.

Alter gratiae ſanctificantis effectus ſunt opera bona, et meritoria, quae ad ſalutem adultis ſunt prorſus neceſſaria. Actus ſpei in hominibus perfecta charitate inſtructis, ſine ratione ſufficiente Quietiſtae bonos eſſe negant. Opera haec proprie merentur, et ipſam Coeleſtem gloriam, et gratiae augmentum.

LI.

Ante ſalutis conſequutionem legi moriendi ſubiicimur, manent tamen animae a ſolutione corporis etiam ſuperſtites: quae corporibus ſuis in vniuerſali carnis reſurrectione vnientur. Animae, quibus nihil luendum in poenam peccatorum ſuper eſt, od Gloriam aeternam

nam ſine vlla dilatione mittuntur. Quae vero vel leuibus culpis inquinatae ſunt, vel grauibus peccatis remiſſis commeritam poenam temporalem nondum perſoluerunt, ad locum ſupplicii, quem *purgatorium* appelamus, puniendae veniunt; cuius exiſtentia, ex vtriusque teſtamenti ſacris literis, et ex nunquam interrupta traditione, euincitur.

LII.

Beati poſt mortem lumine gloriae adiuti DEUM vident, et quidem intuitiue. Corpori etiam aderunt ſua praemia, a Sancto Paulo Apoſtolo recenſita. Beatitas iuſtorum gradus ſuos habebit pro diverſitate meritorum: ut vero horum felicitas inaequalis et aeterna erit, ita etiam damnatorum paenae, et inaequales erunt, et nullo vnquam tempore finientur.

DOBROVOLJNI SHTIOCSE!

PONukujemte, da ako, ovo prikazanje, razumiti xelish, slideche uzderxanje prikazanja, *dobro u pamet skupish; i imena prikazaocah, kojafu za iſtim uzderxanjem poſtavljena, upamtiti naſtojish. Znaj pak, da ovo prikazanje, u tri dila razdiljeno jeſt. Pervi, Margaritu, u kuchi Otcſevoj, razpushteno xivuchu, prikazuje. Drugi, xivot, s'ljubovnikom proveden, ocſituje. Trechi, nje obratjenje, pokorni xivot, i ſmert izpiſuje. Shtij pomnjivo, od zla cſuvajſe, dobro zagerli, nasliduj, i cſini. Zdrav budi.* Piſa u Oſſiku, Manaſtiru Nashaſtja S. Krixa, dana 13. miſeca Lipnja. Godine 1780.

FRA IVAN VELIKANOVICH,
FRANCESKAN.

UZDERXANJE PRIKAZANJA.

I. MArgarita u Italij, ſelu zvanu, Lavian, rodilaſeje; alli zashto u Varoshu Kortoni, pokoru jeſt cſinila, ſveto xivila, i ſrichno umerla, iz Kortone zoveſe. Ova, perve godine mladoſti ſvoje, u xivotu razpushtenu, izpraznu, necſiſtu, i bludnu provelaje, i u Varoshu Montepolicianu, ſvojim ljubovnikom, za niko vrime xivila. Buduchi pak ljubovnika, nemillo od nepriateljah ubijena, cſudnovato po vodjenju i ocſitovanju jednoga pſetashca, u jami pod herpom dervah, jurve ſmerdljiva i cerviva nashla; ſa ſtrahom velikim gledajuchiga, i grihshno ſvoje ſtanje promishljajuchi, deſnicom taknuta Boxjom u ſerdce, udilji xivot prominiti, grihe oſtaviti, pokoru cſiniti,

niti, i k'Boguſe obratiti, temeljito odredilaje.

II. U Lavian dakle povratiſe; koſſe, s'kojima mloge mladiche, kako u mrixu, fatta, odriza; u cernu hodichu obucſeſe; uxe na vrat obiſi, i od ſviuh, koje ſa zlim izgledom, pervo biashe ſmutila, ponizno oproshtenje proſi. Zatim, dojde k'ſvomu Otcu, i priklonito moliga, dabiu primio u kuchu, i derxao; alli ovi, s'podgovaranjem ſvoje xene, a Margaritine machue, otiraju, i u kuchu neprimi. Ona pak, okrenivshiſe k'Bogu, s'uxganima molitvama, moliga, dabiſe doſtojao bitijoj Otac, Zarucsnik, Meshtar, i Goſpodin, i datijoj pomoch u nevolji dushe, i potribi tila, u kojojſe nahodjashe. Odkuda, milloſtivi Bog, popravitelj nje lipote duhovne, za pocſeti u

njoj, pravo ſpaſenje dillovati, naredijoj s'nadahnutjem nutarnjim, dabi ishla u Kortonu, i ſtavilaſe pod upravljenje Franceskanah, shto udilji i uclini.

III. Doshavshi u Kortonu, oshtru pokoru, za ſvoje grihe pocſe cſiniti, i velicſanſtvo Boxje uvridjeno, tishiti. Recſeni gori Redovnici, posli izkushanja za tri godine, videchi, daje ſaſvim xivot prominila, u trechi Red primisheju. U ovomu ſtanju, mloge ſuze nepriſtance, za ſvoje grihe, s'dubokim podjecivanjem, i uzdiſanjem iz ſerdca, proliva. Golla zemlja, bijoj poſtelja; a za uzglavje, panj, illi tverdi kamen, sluxijoj. Xedju, ſamom vodom, gaſi; a glad, ſuhim kruhom, doſta putah, plisnivim, tishi. S'ovima, i drugima mlogima pokore nacſinima, od grihahſe

ocſi-

ocſiſtivshi, i ſvoga tila zla nagnutja, i vraxja, veche putah napoſtovanja, pridobivshi, doſtojnaſeje ucſinila, dajoj Goſpodin Iſukerſt cſeſto jeſtſe ukazivo; i ſviuh ſvojih, i Divice Marie, ſvoje Majke, mukkah, koje u vrime ſmerti terpili jeſu, dionicu, kakoje ona xelila, ucſinio. Najposli, dan i cſas ſrichne nje ſmerti objavivshijoj, ſvetima ſakramentima providjena, s'licem veſelim, i ocſima u nebo uzdignutima, na dvadeſet i dva miſeca Veljaſce; godine, xivota ſvoga, pedeſete, a obratjenja dvadeſet i treche, ſrichno poshlaje u nebo k'ſvomu zarucſniku. Koje tilo, cilo, cſitavo, i ugodan miris dajuchi, tia do dana danashnjega, u Cerkvi Franceskanah, u Kortoni, slaviſe, i shtujeſe.

IME-

IMENA PRIKAZAOCAH.

Sveta Margarita, iz Kortone.
Joſip, Otac } *Margarite. Seljani.*
Katarina, machua }
Ivan, ljubovnik Margaritin.
Mittar, sluga Ivanov, alli vrag u koxi csovicsanskoj, koi razlicſite prilike naſe uzima
Mandalina, Goſpoja Plemica, iz Varosha Montepoliciana, priateljica Margaritina.
Angjeo, Csuvar Margaritin.
Vrag.
Iſpovidnik Margaritin.
Glas Boxji, iz Priſvetoga Propela.

Ova Imena, u ſvoj knjixici,

Tishticheſe ovako:	a izgovarati ovako:
Marg.	*Margarita.*
Jos.	*Joſip.*
Kat.	*Katarina.*
Ivan.	*Ivan.*
Mit.	*Mittar.*
Mand.	*Mandalina.*
Ang.	*Angjeo.*
Vrag.	*Vrag.*
Iſpov.	*Iſpovidnik.*
Glas.	*Glas Boxji, iz Priſvetoga Propela.*

DIO

DIO PERVI.

PRIZOR *) PERVI.

Katarina, i Joſip.

Kat. VIrovachete, moj cſovicſe, jurve dobro znam, da ja, po obicſaju drugih machuah, gerdim, i pſujem kcher; allivam iſtinu govorim: da ova mladica, akoſe na vrime neizpravi, bitiche gerdna, ruxna, i velika nashe kuche ſramota.

Joſ. Katarino moja, molim vas, imajte ſverhu nje neſtalnoſti milloſerdje; mladaje josht; i ako moxe, kako divicſica, nemoxe kako vrimenita, i pametna xena.

Kat. Imate pravo: zna dobro koſſe uredjivati, cvitjem, uverci, i uſushci kititi.

Joſ. Ovoje obicſaj xenski, niſe cſuditi, ako i ona cſinih.

Kat. Alli ja to niſam cſinila.

Joſ. Tko zna, kakvaſte u mladoſti bila? jaſam vas veche vrimenitu zarucſio, i uzeo. Kojeje pak zlo, shtoſe cſeshlja? hochete, da nepocſeshljana, i razcſupana bude?

Kat. To ne.

Joſ. Da shtojoj manjka?

Kat. Uſtah, mallo uxja; ocſi poniznije; i da s'glave digne one proklete plecſice, uvertce, i uſushce.

Joſ.

Joſ. Drugaciſije u poslu, i dillih ſvojih, dobraje.

Kat. Vi govorite, kojiſte vazdan u polju; alli daſte kod kuche, i vidite, shto cſinih, drugacſiebiſte govorili.

Joſ. Shto najposli cſinih?

Kat. Nemojteme, molim vas, napaſtovat; jerchu na jedan put, ſvu vrichu izſut.

Joſ. Recite, recite, shto znate?

Kat. Sa ſvima ona hoche da bude poznana; kolikogod ona mladichah vidih, ſvimaſe ukazuje, daju vide; ukratko: jeſt odvech slobodna, jeſt brezobrazna.

Joſ. Avi shto cſinite? zashtoju nepokarate, neizbijete, kadaju vidite, daje razpushte na?

Kat. Dobro govorite; alli, akoju ſamo ljubeznivo pokaram, govorimi, daſam gorja od ſviuh machuah; ako pak popritim, dachuju izbiti, digne glas, da zaglunem. Ricsju, hoche ſvaka cſiniti po ſvojoj glavi, kojaje dakle koriſt?

Joſ. Shta, po ſvojoj glavi? velim, daju vi imate pokarati, i pedipſati.

Kat. Pacſe vi, kako otac.

Joſ. Iſtinaje, alli ja idem za poslom u polje, nemogu nju imati prid ocſima; vi pak, zashtoju vazda imate kod ſebe, mišto mene cſinite, shto bolje vidite.

Kat.

Kat. Cſinichu, hocheteli vishje; alli nemojte rechi, daju brez uzroka gerdim, i pſujem.

PRIZOR DRUGI.

Margarita, i Katarina. Ova ſakrivena, poslie u prizor izajde.

Marg. DRugarice moje tuxeſe na ſvoje machue, daſujim oshtre, i nemilloſtive, virujem; alli dabi imale moju, ondabi znale, shtoje zlo. Ovabo moja hoche, daſam vazdan u kuchi zatvorena; zabranjujemi, da ni nos izvan vratah nepromettnem, koliko veche, da u vinograd neizajdem. Hotilabi, daſamjoj vazda na ocſiuh; josht daſam nepocſeshljana, neoprana, s'ocſima vazda u zemlju ſpuſtitima, i uſtma zatvorenima, kako Duhvna. Ja niſam u Mănaſtiru, nego na ſvitu, mladaſam, dragomie izachi tamo, ovamo, kako i mojima drugaricama; oſobito u polje, i u shumicu: ſada ljubicu tergati, ſada gjurgjic, i drugo cvitje brati. Ljutiſe, ako u koga pogledam, illi tko u mene. Akome tko pozdravi, neche, da pozdrav vratim. Jelli ovo ljudski, i poshteno? Oſobito s'plemichima? Rodaſam, iſtinaje, ſiromashnoga, i ſeljanskoga; alli niſam zato jedan panj, jedna xivina divja, nego kako i druge moje drugarice, od koſti, i puti; i zato hochu cſiniti, kako i druge cſine,

Kat.

Kat. (*Ukaxeſe ſa ſtrane*) Slushajteju, slu shajte! (*natrag odſtupih.*)

Marg. I kakoje moguche, da kadame gleda, i pozdravlja ovi blixnji Goſpodicſich, tako lip, plemenit, i bogat, daga i ja nepozdravim, i nepklonimſe? buduchi da poznajem, dame ljubih.

Kat. (*Sa ſtrane*) Evo, kako ocſito govorih, i ukazuje, kakvaje.

Marg. Ti cſini, veli, kako i ja, koja nikoga negledam, kako daſam gluha, i slipa, kadame drugi pozdravljaju: o velike ſtvari! nitiſe ſpomina, daje i ona jedan put bila mlada, i moxebit gorja, negoſam ja ſada.

Kat. (*Sa ſtrane*) O kcheri brezobrazna! o jezicſe cervivi! (*odſtupih*).

Marg. A ſada najmanje pomanjkanje u meni neche da terpih. O ruxna, babbo krezuba, babbo kermeljiva, babbo balava! Takoje, na moj nacſin cſiniti hochu, i po mojoj volji; takoje na tvoju ſramotu, ſeljanko ludah. (*Ovo recſe ſerdito*).

(*Unide Katarina ljuta*).

Kat. Nechesh cſiniti, kako ti hochesh, ne.

Marg. (*Na ſtranu*) Jao xaloſtne, i ne ſrichne mene, poginulaſam.

Kat. Ah jezicſe prokleti, pakleni, i ſmerdljivi! teh kolikaſi izbljuvao u mallo vrime; i mislish moxebiti, da nejmam uzroka tebe pokarati? hocheshli igratiſe s'tvojom glavom?

Ra-

Razumilaſam ſva, doſtaje. Illi odredih xivot prominiti, illichute do ſmerti bitti. Hodi u kuchu, hodi, i jachute na moj nacſin, nebojſe, izpraviti, i mucſat naucſiti. Sverhutoga, ſadacheti otac dojti, i veſelichuſe, akote oshtro iztucſe, kakoſi i zasluxila, nezauzdana, i razpushtena kcheri.

Marg. (Na ſtranu okrenivshiſe, ulazechi) Siromashka legja moja, pripraviteſe terpiti, i braniti, kako znate.

PRIZOR TRECHI.

Ivan u hodichi poljskoj, i Mittar.

Ivan. VIrujem, i iſpovidam, daje dobro viche, kojemi dajesh, i shtomi govorish; alli josh niſam odredio, i odlucſio.

Mit. Shtoſe boite?

Ivan. Odvech jeſt mlada.

Mit. Zato bash boljeje, znateli; zashtoju lashnje na vashu ruku uzeti, i upraviti moxete.

Ivan. Hotiobi, alli . . . .

Mit. Shto?

Ivan. Ona, nijedno zlamenje ljubavi neukazuje; i tako cſinimiſe, nejma volje.

Mit. Shto govorite? a kako nejma volje? ako vas s'lipotom probudjuje, s'pogledom ponukuje, ſa ſmijanjem zaziva; shtochete veche? Pak nevidite, kakoſe veſelih, kadaju opazite, gledate, i motrite.

Ivan.

Ivan. O Boxe! nije prilika: ja plemich, i bogat, a ona ſeljanka, i ſiromashka; i zato, shtoche rechi moji roditelji.

Mit. Daſte pametno, i mudro ucſinili.

Ivan. Zarucſitiſe s'jednom ſeljankom?

Mit. Alli lipom, kako najplemenitiom ovoga ſvita Goſpojom. Nitije pak potriba, da vam bude zarucſnica.

Ivan. Da shto, i kako?

Mit. Obechajtejoj, dacheteju zarucſiti; a medjuto, kako cſine i drugi, sluxiteſe s'njiom, kako ſvojom priateljicom.

Ivan. Alli, kolikoje ona lipa, tolikoje pametna, necheſe dati privariti.

Mit. Spomeniteſe, da u ovih ſtvarih, xeneſu kano zaslipljene; i tako, kako lude, i brez ocſiuh, u mrixu idu, i padaju.

Ivan. Govorish, Mittre, mlogo pametno.

Mit. Jerbo ovi zanat, dobro ja znam.

Ivan. Bili ti dakle mogao shto opraviti za mene?

Mit. Shto govorite, Goſpodine? akoſam pripravan za vas izgubiti xivot, kako nebi sluxio ricsma?

Ivan. Alli, kakochesh ucſiniti?

Mit. U ime vashe govorichu, xelju vashu prikazachu: da venete, ginete, i umirate za njom; rechu, i ponukovatchu, da vam bude zarucſnica. Prignuchuju s'plemenſtvom vashim, i bogaſtvom. Najposli, nechuju oſtaviti,

viti, dokvamju nepridadem u sladko zagerlenje. Puſtite vi vasheg Mittra poslovati, i budite ſtalni, dacheteju skoro dobiti, i kolikovam drago bude, uxivati.

Ivan. Spomeniteſe, daju nechu imati za zarucsnicu.

Mit. A zashtoju zarucſivati, akoju morete uxivati, doklemvamje volja, pakju oſtaviti. Jelivam ovo viche drago?

Ivan. Pridrago. Slushaj, Mittre, mallo vrimena jeſt, dame sluxish, niti znash prignutje moje naravi; alli znaj, da, ako ti ovo ucſinish, veoma ſrichan hochesh biti; nitichute za slugu, nego za najvirniega priatelja derxati, i imati.

Mit. Akovamju s'mojim zanàton nedobijem, i za uxivanje nepridadem, nekaſam drugi, najposli vidichete.

Ivan. U tvoje naſtojanje, Mittre, ſve moje ufanje pridajem. Ajdemo u Palàc, zashto ovo ſunce verlo palih, i xexe.

Mit. Ne toliko ſunce, koliko ljubav. Jeſamli pogodio?

Ivan. Pogodioſi, i iſtinu govorish.

PRIZOR CSETVERTI.

Joſip, i Margarita.

Joſ. DOpushtam, datije doſadljiva, i po obicſaju drugih machuah, oshtra; alli u ovomu ſvemu, tvoje dobro tra-

traxih; jerbo hoche, da ti cfifto i poshténo xivish.

Marg. Dragi moj Otcfe: iſpovidam, da ona ima dobru odluku, shtome tako oshtro derxih; alli, da nemoxe najmanju ſtvarcficu na meni uredno, i lipo namiſtitu viditi, cfinimiſe odvech oshtra. Oproſtitemi. Nu poslushajte, molim: hoche, da zatvorena vazda ſtoim: nedopushtami na glavi koſſe urediti, i cvitkom, premda poljskim, nakititi: lice oprati, i ruke umiti, zabranjuje. Hochuli dakle xiviti, kako xivina nerazloxita, hochuli biti ruglo ſvima, kojime vide?

Joſ. Kcheri, jeſi odvech ſerdita i okreſita; dajoj barem krotko, i tiho odgovarash. I pak mallo videtiſe one pogerde, kojeſijoj ucſinila, govorechi: babbo ruxna, krezuba, kermeljiva, balava; i josht hochesh, date za ova nekara?

Marg. Ta ona nije bila, kadaſamjoj tako govorila.

Joſ. Doſtaje, daje ona cſula, i ſva razumila. I pak, cfinitiſe dobro, ſa ſvakim ſmiatiſe, ſvakoga lipa mladicha pozdravljati?

Marg. Niſtelimi vi veche putah priporucfiili, da ſa ſvima ljudski xivim?

Joſ. A kako ti to razumijesh?

Marg. Da, kadame tko pozdravi, pozdravljenje vratim; akoſe tko ſmijeh, da ja neplacſem. Ovo cfinim, i da nije zlo, ſcinim.

Joſ.

Joſ. Bash lipo, i kraſno, ah, ah, ah; a dabite tko za ruku uzeo, i rekoti: shto cſinite prigizdava divojcſico? Shtobi odgovorila?

Marg. Pridobro; vazda na vashu sluxbu.

Joſ. Josht lipshe: i evo brashno zamiſito, i kolacs zakuhan.

Marg. Da kakobimu odgovorila?

Joſ. Idi za tvojim poslom. Idi tvojim putem.

Marg. Bash lipo: idi za tvojim poslom. Idi tvojim putem? Te ovoje ljudski odgovoriti?

Joſ. Ovakoſe cſinih onima, kojiti poshtenje uzimaju.

Marg. Dakle ljubeznivo pozdravljajuchi mene ovi plemeniti, i bogati Goſpodicſich: ovdi blizu nas shtojechih gizdavi mladich, poshtenjemi uzima?

Joſ. A shoti govorih?

Marg. Zdrava bila, lipa divojcſico! zdrava. A kadkad: s'Bogom oſtaj kraſna divojcſico! s'Bogom.

Joſ. A ti shto odgovarash?

Marg. Lipo poklonimſe; pak rekmem: sluxbenica vashega Goſpodſtva.

Joſ. Ima dakle uzrok matti tako oshtro tebe derxati. Slushaj indi, Margarito: u napridak hochu, da nikoga nepozdravljash, navlaſtito ovoga nashega blixnjega mladicha;

da pacſe, ako on tebe pozdravi, timu legja okreni.

Marg. Allichemi rechi: luda, i ruxna ſeljanko!

Joſ. I pak shto? jedachete zato proxdert? Ovako hochu da cſinish, nitti vishje govori.

Marg. Svaka podpuno obsluxitichu.

Joſ. Noſi poshtenje tvojoj matteri, razumieshli? ako nechesh, date bijem, kako ja znam.

Marg. Dragovoljno hochu; alli recitejoj, molimvas, dami nebude tako oshtra.

Joſ. Onache cſiniti, kakoſe ti uzvladash s'njom. Idi ſada, u nashu shumicu, lexechih na zemlji dervah nakupi, i jedan ſnopcſich doneſi kuchi, a jachute cſekati.

Marg. Sada idem, i udiljchu dochi.

PRIZOR PETI.

Margarita, i Mittar.

Marg. JEſili razumila, Margarito, da nejmash u napridak nikoga pozdraviti, oſobito onoga lipoga mladicha, ah! mladicha dobroſtiva, milloſtiva, koiti toliko poshtenje cſinih; pacſe, ſpomeniſe, danu imash legja okrenuti, jeſili razumila? A ovo ne; alli shto? potribitoje obsluxiti, shtoje otac zapovidio? iſtinito; alli okrenitmu legja, ovomiſe teshko vidih. Shtochesh dakle cſi-

ni-

niti, Margarito? Shto mislish? Shto govorish? hochu, pacſe nechu; nechu, pacſe hochu; ah moje nagnutje, premdaſam u ſellu rodjena, i odranjena, ovo neuljudſtvo ucſiniti, nedopushtami. Mislichu medjuto bolje, iduchi po derva, kupechi, vexuchi, noſechi, i vrachajuchiſe.

(Unide Mittar.)

Mit. Dobrote nasho, gizdava divojcſico, Margarito prilipa, kamenu, ſverhu ſvakoga kamena, pridragi; biſeru, u ſvemu ſvitu, najlipshi.

Marg. (Na ſtranu) Sada', shto govorish? hocheshli ovomu legja okrenuti? doiſto ne; zashtobo nije ljudski.

Mit. Vamiſe klanjam, rumena, ljubavi, ruxico, pribili liljanu livadah, uresheno na kitjenje ovoga radoſtnoga polja, kojeje, kako raj, radi vashe lipote.

Marg. (Na ſtranu) Ako neodgovorim, rechemi daſam ſeljanka, i reche dobro.

Mit. Ako, u kojoj ſtvari, moguvam posluxiti, zapovidajte, evome pripravna.

Marg. (Okreneſe k'njemu, i pokloniſe) Dobri cſoviciſe, odveche jeſte milloſtivi. Na prikazanju sluxbe, ponizno zafaljujem. Ja idem u nashu shumicu, nakupiti dervah, i jedan ſnopich na glavi kuchi odniti; trud jeſt malan, pomochi nepotribujem.

Mit. Ah shto vidim! o kolikaje ovo nepravda na ſvitu! lipota ova, koju gledam, kolikoje potlacſena; i kako vi, kojaſte doſtojna, davam drugi sluxe, i vas poshtuju, idete u shumu po derva? i mechete ſverhu one glave, kojaje doſtojna krune kraljevske.

Marg. Projditeſe, molim vas, te fale niſu za moje ſtanje; oproſtitemi, brate, jaſam ſiromashkoga roda, ovakomije ſricha donila.

Mit. Zashto hochete?

Marg. Da kakobi drugacſije?

Mit. Seſtro, ako hochete, moxete iz toga ſiromashtva u jedan cſas, perva, i najplemenitia Goſpoja poſtati.

Marg. Hochu, alli s'kakvim nacſinom?

Mit. Ucſinivshiſe zarucſnica jednoga najbogatiega Goſpodina.

Marg. To nemoxe biti; zashtobo ja, prama takvu Goſpodinu, neimam bogatſtva.

Mit. Jedavamſe mallo bogatſtvo vidih, ta lipota, koju imate?

Marg. Idite molim vas, neshaliteſe; niti tako govorite; jereme zaſtidjujete.

Mit. Nemojteſe ſtiditi, nemojte plemenita divojcſico; jachu ucſiniti vami pravu iſtinito sluxbu; kaxitemi, poznajeteli vi mene?

Marg. Pridobro. Viſte sluga, Goſpodina ovoga ſella blixnjega.

Mit. On ima odluku vas iz toga ſtanja uzviſiti, i uzdignuti, ako vi hochete.

Marg.

Marg. E molimvas, nemojteſe ſamnom ru-gati, puſtiteme, da idem uzdishuchi.

Mit, Jaſe rugati? pacſe da vidite, da iſti-nito govorim, velimvam, da moj Goſpodin, plemeniti mladich, i najbogatii u varoshu Montepolicianu, vas obira za ſvoju zarucſ-nicu, akobiſte s'njim zadovoljni bili?

Marg. O Boxe, shto cſujem! o Boxe! a shtoche bitti? mene za ſvoju zarucſnicu? a kako to?

Mit. Viruvam moju zadajem, kako po-shten cſovik, dache ovo biti, ako vi njega hochete uzeti.

Marg. (Na ſtranu) Zaklinatiſe odvishje? a nevirovatmu? *(okreneſe)* Tolikami kazuje-te, da od nikog naravi prominjenja, ſerdce-mi od veſelja igra, od nasladjenja ſva go-rim, i od ſtraha ſva dershchem.

Mit. Zashtoſe ſtrashite? od shta dvoite? odredite ſamo, dachetemu biti zarucſnica, i evo udilj poſtachete Goſpoja najbogatia. Shto ſada dakle govorite?

Marg. A jelli ovo iſtina?

Mit. Potverdjujem s'tolikima zakletvama, kolikoiſe moxe ucſiniti.

Marg. (Na ſtranu) O Boxe! i evome iz vinograda u varosh, iz polja u palac, iz razderte hodiche, u ſvilu zlatom tkanu, iz ſiromashtva u bogatſtvo, u jedan cſas, i shto?

Mit. Shtoſe cſudite? onje Goſpodin ſvoj, zamillovaoſeje u vamih, i zaljubio u lipotu vashu; odredioje zarucſiti vas. Jedachete vi perva na ſvitu bitti, koja od ſtanja ſiromashkoga, i ſeljanskoga, uzdixeteſe na viſoko. I evoga bash ide prama nami: gledajtega mallo, kakoje priſtao, kakoje uzorit, kakoje gizdav! shtovamſe vidih? ah daſam xensko! neznam shtobi cſinio; mucſite, hochu ſada, davam ſam govorih, davas za takvu uzima.

Marg. Dobro, alli ſnopich dervah?

Mit. Projditeſe, nekga vrag uzme, i koi hoche, neka traxih, i noſih.

Marg. Alli cſekacheme moj otac?

Mit. Mucſite; ako ovu ſtvar opravimo, vash otac bitiche ſrichan do ſmerti. Evonam, Goſpodine Ivane, evo prid vami, koju vi tako ſerdcſano ljubite, i xelite, jedan put s'njome razgovoritiſe.

PRIZOR SHESTI.

Ivan, Margarita, i Mittar.

Ivan. (*Naſtranu*) O Boxe! koje ſerdca kucanje, koje xilah skakanje, chutim. (*okreneſe*)

Marg. (*Naſtranu*) O kakoje gizdav, lip, i plemenit.

Ivan. Klanjamſe vami, o moja lipa! padam pid vas, o moja Boxico! evo sluga vash; miogo miſecih xivim u velikoj mukki, ſve-

venuchi ljubovnik, neſamo radi ſverhunaravne lipote, nego i radi mudroga vladanja vashega.

Marg. (*Na ſtranu*) Sada okrenimu legja.

Mit. Kazaoſamjoj, u ime vashe, daju xelite imati za zarucſnicu; alli zashto josht ſtoi dvohumechi, ſadajoj vi, u kipu vashemu, obechajte, i viru zadajte.

Ivan. Ovoje iſtina, o milla! da pacſe, za veche potverdjenje, ako u ovi iſti cſas odredite biti moja, jaſam pripravan, dativam viru, dachuvam bitti zarucsnik, obechajuchi, dachete od mene imati ono poshtenje vazda, kojeſe obicſaje davati najvechoj Knegi-nji *); i tako, neſamo ſve plemenite, i od ſtarine Goſpoje, Varosha Montepoliciana, hochevas ljubiti, nego poshtovati, i kano, da rekmem, klanjatiſe.

Mit. Goſpojo! Zna dobro Goſpodin Ivan, kolike nepravedne pogerde, i progonſtva terpite od vashe machue; ako pak poſtanete zarucsnica njegova (shto ſada ſtoih u vashoj volji) tkoche biti ſrichnii od vas? sluxiteſe ſrichom, kojuvam Bog daje na ſvoje vrime.

Ivan. I pak, tko zna, da neche privoliti ovoj ſrichi vashoj i otac, i matti? Zashto zarucſujuchiſe ſamnom, podixete ſvu

(* *Grofici.*

kuchu vashu; jabo, od vas netraxim perche *); dakle shto govorite, xivotu moj! shto odgovarate draga moja? ljubiteli mene? primateli mene za pravoga druga, i virnoga zarucsnika?

Marg. (*Na ſtranu okrenivshiſe*) Nije moguche, daſe uzderxim (*okrenceſe*) velim, dabi ſama ſebi krivicu ucſinila, da ovoj ſrichnoj prigodi udilj dragovoljno neprivolim.

Ivan. Shto dakle govorite, moja?

Marg. Xelim zarucsnica, i najponiznia vasha sluxbenica biti.

Ivan. A ja vas uzimam, za moju zarucsnicu, i Goſpoju pridragu; i za veche potverdjenje, dajem rics, i viru moju.

(*Dade jedno drugomu ruku.*)

Mit. Ja pak, kako mojoj Goſpoji, klanjamſe, i za moju Goſpoju poznajem.

Marg. Oſtajemi ſamo odniti ſnopich dervah kuchi, i obznaniti ſrichu moju momu otcu, kojaſeje meni dogodila.

Ivan. A zashto to? ne moja Goſpojo, viſte poſtali zarucsnica moja, i zato kako Goſpoji najplemenitijoj nepriſtoiſe s'takvim nacſinom sluxiti; zashto pak ſada hochete kazati otcu vashemu? Uzmite pervo poſidovanje moje kuche, pacſe ſada i vashe, u Montepolicianu; odonuda pak knjige piſane upra-

(* *Dobro ono, koje xena muxu doniti obicſaje.*

ſpravichemo, i darove poslati, i ovako veche hochemoji razveſeliti.

Marg. Tako dakle ucſinimo, jaſam povoljina, za ugoditi vami, momu zarucsniku.

Ivan. Jelli, moja poljubljena! ajdemo dakle moja draga, moj xivotu, moje ſerdce, moja dusho, moj biſeru, moj dragi kamenu, moja zarucſnico *(zagerlicheju, metnuvshi deſnu ruku ſverhu nje ramena desnoga, oko vrata, i iduchi govoriche Ivan.)* O Boxe! koje veſelje, koju radoſt, ovi cſas, imam; ja venem, ja umiram.

Mit. (Dilechiſe govoriche) I evoſamji pridobio; ſada dajim vrat slomim, priuzechu drugu priliku cſovicſansku, i u jedan cſas idem k'otcu Margaritinu, i kazachumu, damuje kcher utekla; dajuje ovi neposhteni Ivan privario: probudichuga na ſercsxbu toliku, i uxechi ſerdce na oſvetu doſtojnu, kako ja znam.

PRIZOR SEDMI.

Joſip, Katarina, i Mittar s'bradom podmetnutom, u kabanici, jednoga ſeljanina.

Kat. CSovicſe moj, buduchi daſam vami doſada iſtinito ſva kazivala: akoſe koje zlo dogodih, evovam biſtro govorim, daſe ja nechu mlogo briniti.

Joſ. Alli shto? jedajoj nechu mochi najmanju sluxbu kuche dati? dakle neka jide, kakoje obicſaj govoriti, zaludu kruh kuchni.

Kat. Ne. Naredítejoj poſao u kuchi; jerbo nju ſamu, premda blizu, ſlati, jeſtju u bludishte *) ſlati. Oproſtitemi; znam, davamje mersko ovo cſuti; alli poslushajte, da vam kaxem; zashtobo znam nagnutje one pogani. Ako za najmanje vrime ocſi okrenem na drugu ſtranu, a negledam u nju, udilj tercſih prid ogledalo za namiſtiti koſſe, gladkati oberve, biliti, i rumeniti lice; ſada mislite, kadaje ſama, koga vraga neche cſiniti?

Joſ. A shto igda, moxe ucſiniti, jedna mlada divojcſica?

Kat. Pomokritiſe u poſtelji, i rechi, daſeje znoila, shtobiſte vi virovali; jerjoj niſte vishti, oproſtitemi; alli mene nebi privarila; znambo dobro, koliko ona texih. Ovo pak, shto ona kaſnih, i kuchi nedohodih, zadajemi ſtrah.

Joſ. To iſto i ja mislim, i bojimſe: i ſada bash idem traxitiju, i zaklinamſe, dachuju s'pljuskama, i zaushnicama dotirati kuchi.

Kat. Ucſinichete dobro; idite, i negubite vrimena.

Joſ. Idem ſada; alli kakvije ono ſtarac, koi ovamo ſerdito ide?

Kat. Pitajtega, shta traxih.

Joſ. Shta traxite, shto hochete, dobri ſtarcſe?

(Unide Mittar u ljutini.)

Mit.

(* *Miſto, gdi neposhtene xene obiecſajuſe zaderxavati.*

Mit. Moj Joſipe, poginuliſte.

Joſ. Jao meni! zashto?

Kat. Shtoche biti?

Mit. Siromashe, kolikomiteje xao; niſteli vi otac?

Joſ. Jeſam otac jedine kcheri; zashtoſam dakle poginuo?

Mit. Radi jedne lipe divojcſice, kojuſte mallo pervo po derva poslali.

Joſ. A shtoje dakle?

Mit. Umerlaje ſirotica.

Joſ. Shto? moja kchi umerla? o Boxe!

Mit. Vishje u dushi umerla jeſt, nego u tilu.

Joſ. Kaxitemi, kako? i ſvershite ukratko, gdije?

Mit. U bludishtu, oproſtitemi, shto ovako govorim, i evo ſvershioſam u cſas.

Kat. A, a, niſamli ja rekla?

Joſ. O Boxe ſmanjkajem! a gdije ſada?

Mit. U zagerlenju ſvoga ljubovnika.

Joſ. A koije to prokleti?

Mit. Goſpodin Ivan, ovi vash blixnji.

Joſ. Kakoſte to cſuli, priatelju?

Mit. S'mojima vlaſtitima ocſima vidioſam; zashto videchiju Goſpodin Ivan, i jedan njegov sluga, da ſama ide po derva, oviuh uzderxashe, i slatkima i medenima rieſma podgovorishe; i najposli, u kuchu ſvoju, odvedoshe. Jeſteli razumili? Ja pak, xalechi vas, ſudioſam, dachu dobro ucſiniti, a-

ko

kovam obznanim, daju neidete traxiti, i zaludu vrime gubiti.

Joſ. Nemogu oſtavitju, idem udilj traxitju.

Mit. Ne, ſtanite; jere nishta nechete opraviti.

Joſ. Zashto?

Mit. Jerbo, shtoje bilo, biloje, i proshlo; pak veche niſu ovdi u ſellu.

Joſ. Kako ne?

Mit. Znajte, da ljubovnik slobodnije uxivatju moxe, ſidavshi s'njiom u hintov, u Montepolician otishoje.

Joſ. Tercſechi ja, nebiliji mogo, na putu ſtignuti?

Mit. Moglibiſte, alli kojaje koriſt?

Joſ. *(Recſe ſerdito)* Da oſvetim krivicu meni ucſinjenu.

Mit. Nije moguche; jere on ima sluge ſvoje, a vi ſami, shtobiſte mogli ucſiniti?

Joſ. Govorite pravo; nevelim drugo, nego zafaljujem na obznanjenju. Ako mogu u cſemu posluxiti, zapovidajte.

Mit. Xaomije, daſamvam xaloſtni glaſonosha bio; oproſtitemi. Xelim daſe opet vidimo, i da vam ſrichniji glas donesem.

Joſ. Ja vash duxnik oſtajem. *(plakache)* Siromaha, i nesrichnoga mene: uh, uh, uh.

Kat. Joſipe moj, plakati nejma koriſti: pticaje jurve iz gabie utekla. Xaomije, da ſada poznajete, alli kaſno, koliki uzrok ima-

la-

laſam, na nju vikati, i nju karati; shto vi niſte nikada virovati hotili.

Joſ. Ah kcheri nedoſtojna! ſramoto kuche moje! te kakoſiſe puſtila privariti, i upaſti u toliko neposhtenje?

Kat. S'vashim lale, mile, nepriſtance gladechiju: kcherce moja, hodi ovamo; kcherce moja, idi onamo; i ona s'ovim naukom vashim, nashlaje, tkocheju bolje gladiti, nego vi vashu bradu.

Joſ. Iſpovidam, daſam zlo cſinio, i velim, daje i ona kriva; alli Ivan, koijuje privario, uzrok jeſt ſve ſmutnje, i zla; zato s'njimchuſe ogledati.

Kat. Bojimſe ja, josht vechega zla.

Joſ. Kakva?

Kat. A tko zna, posli kako s'njom bludno uzxivi, hocheliju zarucſiti, i uzeti?

Joſ. Hocheliju zarucſiti? Znajte, Katarino, da ako ovo neucſini, premdaje on Plemich, a ja ſiromashki ſeljanin, dachumuſe oſvetiti.

Kat. Kako?

Joſ. Kada ovamo dojde, u ſvoje ſello, ſvarichumu grah. Mucſi, ovoje moja briga; i ovo ako neucſinim, neka niſam Joſip, nego u Saraevu Haſan.

DIO DRUGI.

PRIZOR PERVI.

Ivan, u hodichi varoshkoj, i Margarita, obuczena, kako zarucznica, u varoshu Montepolicianu, ſidechi.

Ivan. GOſpojo moja, shtovamſe vidih, od ovoga lipoga varosha?

Marg. Cſinimiſe, daje jedan raj.

Ivan. Dobro govorite, zashtoga vi, s'vashom lipotom, kitite, kojojſe ſvi cſude.

Marg. Ne, Goſpodine, razumilaſam prama miſtu, gdiſamſe ja rodila.

Ivan. A od ovih Goſpojah, shto govorite?

Marg. Daſu plemenite, i kraſne, i meni iſtinito drage.

Ivan. Zashtoſe vi dakle neveſelite? moxebiti tugujete, shto vashega otca nevidite?

Marg. Ne, Goſpodine, nego vechame briga ſmuchuje, i nemirnu cſinih.

Ivan. Kaxitemi, shtoje? o moja draga, i lipa!

Marg. Nemogu; jere ako kaxem, vaſchu uvriditi.

Ivan. Slobodno ocſitujte, i nemojtemi uzmloxavati mukke, ſverhu mukkah. Sva dobra, xivot, i shtogod imam, na vashu jeſt

slux-

sluxbu; ſada dakle, moj biſeru, shto xelite? shtovas nemirnu cſinih?

Marg. Evo ukratko: zashto xivim, i pribivam u grihu.

Ivan. I ſamo zato, jeſte xaloſtni?

Marg. A ovo mallovamſe vidih?

Ivan. Nu ſada umiriteſe, berzochemoſe zarucſiti, jelivam drago?

Marg. O Boxe! Te josht pitate, jelimi drago! ta kadachete moj Goſpodin poſtati?

Ivan. Nechefe ovi miſec prominiti, a bichete moja zarucsnica.

Marg. Shto berxje bude, tochu veſelia biti.

Ivan. Drugacſije u ſvemuſte zadovoljni?

Marg. Cſinimiſe, daſam najſrichnia xena na ſvitu.

Ivan. I ſve ſrichnia bivachete.

Marg. Kada pocſmem xiviti u milloſti Boxjoj, ondachu znati, daſam ſrichna, i blaxena.

Ivan. Budite takva, javamſe nechu ſuprotiviti, o moja poljubljena. Evo ide k'vami jedna plemenita Goſpoja, da vas pozdravi, razgovoriteſe s'njiom; ja pak idem xivotu moj; daſe opet vidimo, dobro moje.

Marg. S'Bogom, moje ſunce.

PRI-

DIO

PRIZOR DRUGI.

Margarita, i Mandalina.

Marg. O Gospojo moja! velikesu ovo milosti (*iduchi prama Mandalini, govorih*) koje cesto od vas, i drugih Gospojah, ove plemenite varoshi, primam.

Mand. Ovoje duxnost nashe dvorbe, i sluxbe, koje svekolike prikazujemo vashima mlogima dostojanstvam.

(*Jedna drugoise pokloni, i sidu, Mandalina na desno, a Margarita na livo.*)

Marg. Csulasam mlogo faliti, Gospoje, ove varoshi, dasu priuljudne, i dobrostive; i ovo isto vidim sada ocsima, i csudimse.

Mand. Da pacse, mise csudimo prilicsnim nacsinom, promishljajuchi u vami, s'lipotom tila, osobite kriposti dushe, s'kojimaste od Boga nakitjena, i nadarena; i zato, radi istih, kako i lipote pricsudne lica, svi vas ljube, i milluju.

Marg. Hotilabi biti takva, kakvu, vashe Gospoje, mene derxe, vishje radi poshtenja Gospodina Ivana, koiseje dostojao obrati mene, za svoju sluxbenicu, i zarucsnicu; alli xaomije, da nisam onakva, kakvu mene scinite, i mislite.

Mand. Potverdjujem, kako i drugi govore, dase moxe slaviti Lavian, daje nashih vrimenah, vas poradjajuchi, tako neizkazanu lipotu dao na svit.

Marg.

Marg. Da pacſe, Montepolician., nekaſe ſalih, i dicſih, koi poradja Goſpoje u millochudnoſti i uljudnoſti takve, kakveſe ni u jednom dvoru kraljevskom nenahode.

Mand. Malloſam do ſada rekla; zashtobo u vami, izvan recſenih darovah, nahodiſe izgled bogoljubſtva, i prama ſiromahom, polak vashega bogatſtva, privelika blagodarnoſt, i milloſerdje.

Marg. Ove ſale, kojeſe doſtoite meni dati, bitiche vazda meni opomena, da ovaka budem, kakvu mene, radi vashe dobrote, derxite.

Mand. Najposli, neimam ricſih, s'kojimabi mogla zadovoljno izrechi, i vashe pobashkanje vridnoſti, i kripoſti izkazati, radi kojih ſvi vas ljube, i millo imaju.

Marg. Mloge ove ſale, kojemi dajete, mene opominaju slaboſti moje, da poznam, kolikoſam u ſvakoj ſtvari slabija, i nixja, od vashih Goſpojah.

Mand. Ne, Goſpojo Margarito; uſudjujemſe slobodno govoriti ſvami, viſte poſaljena od ſvih: ogovaraju ſamo, i ſudeh, daje odvishje nakitjenje, i ureshenje vashe u hodichi, s'kojomſe sluxite; buduchi, daſte u tilu od naravi plemenita, i gizdava.

Marg. Molim vas, nemojteſe ſmuchivati u meni; jerboche dochi vrime, kadacheteme zvati ſvetu. (*Ovdi priſtane govoriti, podigne*

ocſi u nebo, i slidih govorechi) takoje, tako, bitichu ſveta, i narodi u hodichi putnikah, dohodiche grob moj pohoditi. Ovakoje, vidiche ſvi, koji ſverhuuzxivu ſmert moju.

Mand. Bog dopuſtio, da ovo bude, za dobro vashe vlaſtito, i oſtalih ſvih.

Marg. Moja Goſpojo, nemojteſe cſuditi, shto ovako govorim; zashtobo, ſvaku milloſt, primiti od Boga ufamſe, po vashih bogoljubnih molitvah.

Mand. Obechajem, da kako, od ſtrane ſviuh Goſpojah, ove nashe varoshi, Montepoliciana, ovamoſam doshla, radi vashega Goſpodſtva, i doſtojanſtva, vas pohoditi, i sluxbu prikazati; tako, ova izvershivshi, mlogo vefela dilimſe, i prikazachu ſvima, oſobite vridnoſti, i kripoſti vashe.

Marg. Na vashoj dobrovoljnoſti, ponizno zafaljujem; ſada ja pak vami, u zalog prikazujem mene, sluxbenicu vashu priklonitu.

(Uſtanu.)

Mand. Oſtajte ſrichno, Goſpojo moja, i xelim cſeſto uxivati vashe milloſti, ako vam bude drago, i dopuſtitemi.

Marg. Recite pacſe, za poshtovati vashu poniznu sluxbenicu, koja drugo nechu traxiti, veche prigodu, kakochu mochi sluxiti vas.

(Cſiniſe Mandalinu dopratiti do vratah, i zatvoriſe.)

PRI-

DRUGI.

PRIZOR TRECHI.

Mittar, kako sluga, i Ivan.

Mit. PRidobitje, pridobitje, ono, shtoſam pocſeo s'privarama, ſveſam po volji ucſinio, i dovershio. Jurve jedan dan, priucſinivshiſe, kakodaſamiz ove varoshi, bioſam kod otca, i machue Margaritine, i kazaoſam, naſtoje doshla kcher njiova; kako ponoſna, u ſvojoj vlaſtitoj lipoti, nasladjenja neposhtena, i bludna ovoga ſvita, kako najvecha kurva, uxiva. I zashtoje daleko od kuche, nitiſe boji pedipſanja otcſeva, niti pokaranja pomnjive machue, derxiſe, daje ſrichna, i blaxena provoditi takvi xivot, toliko njoj vishje drag, kolikoje vishje necſiſt, i neposhten. Najposli, takoſam obodvoje prama njoj, i nje ljubovniku, na oſvetu podgovorio, da dobri ſtarcſich, drugo u pameti neima, nego misli o prigodi, i traxi nacſin, kakobi Ivana ubio: i evo cſetveroſam dobio s'machuom, kako onom, kojaje Joſipa nagovarala, i draxila na ubojſtvo, i tako drugom u grihu. Sadachu raditi oko Ivana, i kako sluga kuchni, nagovarachuga, da ide u dobro ſvoje, Valjan zvano, blizu Laviana, slobodechiga, daſe nishta neboji, i ovako, necheſe nioſititi, a jachuga na ſmert doveſti: eh daſam xiv; al evoga bash prama meni.

(Unide Ivan.)

Dragi moj, Goſpodine, radujemſe, shto veche mogu, da vas vidim veſela, i s'mojom sluxbom zadovoljna, po kojojſte zadobili, shtoſte igda uxivati xelili; ſada molim, shtovamſe vidih od vashega Mittra? znali on dobro poslovati o dillu ljubavi, i u jedan cſas opraviti?

Ivan. Lagaobi iſtinito, da nepotverdim, da s'tvojom pomnjom, i naſtojanjem neuxivam nasladjenja; zashtoboſam po tebi Margaritu dobio, i ſrichan poſtao.

Mit. I s'razlogom; jerbo uxivate xenu najlipshju ovoga ſvita.

Ivan. I pak mudru, premdaſeje u ſellu rodila: uljudnu, kako daje plemenica: i polak toga, josht ima misli ſvete.

Mit. Zashto ſvete? i odkuda poznajete?

Ivan. Rad merzkoche, koju ima ſamnom u grihu xiviti, i nepriſtance placſe, i traxih, daju zarucſim.

Mit. To nikada necſinite, Goſpodine moj Ivane, negoju zagovarajte, koliko dulje morete, i obechaite; alli pazite dobro, nezarucſujteſe.

Ivan. Zashto?

Mit. Nijebo vasha prilika. Ako vas na ſud pozove, i uztraxi shto od vas, moretejoj dati, dvi tri ſtotine dukatah, i shtogod vishje, ako potriba bude.

Ivan.

Ivan. Alli, da pravo recſem, jaju ljubim iz ſerdca.

Mit. Dobro, i ja virujem; alli shtochete po tomu rechi? i shto razumiete?

Ivan. Xaomie, da xivih u privari.

Mit. I tako misliteju zarucſiti?

Ivan. Mislim, i baſh odlucſioſam.

Mit. Dobro, menije drago, i ako ovo ucſinite, ſvakiche vas pofalitſ, kako dobra Kerſtjanina, i virna plemicha; alli ovo ucſiniti, vazda imate vrime. Pazite, i motrite vi na nju, pervo za pet, illi sheſt miſecih; zashto govorechi medju nami: shtoje ona cſinila svami, moxe cſiniti i s'drugima.

Ivan. U ovomuſe doiſto, Mittre, varash; jabo iſtinito znam nju, i misli nje.

Mit. A shto? jedabi to perva bila? jedan cvit, necſini pramalitja, znate dobro; ja pak znam, shto govorim; zato vi gledajte, kakoche izachi, i pak kakoſe ona uzvlada, cſinichete.

Ivan. U iſtinu, to ſvami derxim; vazda bitiche vrime, zarucſitiſe.

Mit. Dakle slidite uxivatju, a iſto vrime, dachevam viche.

Ivan. Jutros nashoſamju odvech nemirnu, i brixnu; za razgovoritiju dakle, mislioſam, daju jedan dan u lov, illi u ſello, i u Dobro moje, Lavian, izvedem, kuda ona vehoma texih, i dochi xelih; alli odlucſiti nemogu.

Mit. A zashto ne, Goſpodine moj?

Ivan. Blizuje nje kucha.

Mit. Pak shto?

Ivan. Za ſada josht ſudim, da nije dobro.

Mit. A shto, ako pogodim?

Ivan. Reci slobodno.

Mit. Bojiteſe, da neizgubite Goſpoju.

Ivan. Shtogodſi pogodio, a shtogod ne.

Mit. Moxe biti, bojiteſe i vashem xivotu; alli oproſtitemi, Goſpodine Ivane. A shto? jedan ſeljanin, ſaſma slab, kakvije nje otac, moxe vam ucſiniti? Tkoſe nebi veſelio, imajuchi vas za ſvoga zetta. Pak, neſpominateſe vi, s'kakvim veſeljem, onje primio vashe darove, kojeſtemu poslali? Najposli, niſteli cſuli, da od veſeljah misli ovamo dochi u Montepolician, da vas pozdravi. Shtocheteſe dakle u tomu zaderxavati. Jabi doiſto od veſelja pobudalio, kadabiſte vi ovo ucſinili.

Ivan. Buduchi, da imam izviditi granicu, i medjashe onoga moga Dobra, s'ovom prigodom, odredjujem i nju poveſti.

Mit. Dobro cſinite, a jachu, po momu obicſaju, shto budem veche mogao, veſeluju derxati; ovoje briga moja. *(Poskocſiche od veſelja.)*

Ivan. *(Smiacheſe)* Ah, ah, bashſi velik veſeljak. Brez ſvake ſumnje, ſutra bitichu ondi: nekaje tvoja briga narediti kocſiashe, i ob-

obznaniti slug ma, da budu svi pripravni, da moxemo na vrime otichi. Akocheshmi ugoditi, po obichaju, pomnjiv budi, znashli.

Mit. (*Veselo*) Nebrinitese, Gospodine: naslonite sve na mene, evo ja idem, pacse, kettimrasostslima u Valjanu; oh koje vesélje,

Ivan. Ovoje pravi sluga, nemogúga zadosta pofaliti, prignut na svaku sluxbu, brez svakoga svoga dobitka, i koristi, shto drugi necsine.

PRIZOR CSETVERTI.

Josip, Katarina, Mon Mittar, u hodichi, jednoga

Kat. NE tako, moj csovicse, ne tako: promislite to bolje, kakosam i ja mislila; nechete nishta opraviti; nebi pak hotila, da, akosmo po njoj izgubili poshtenje, da izgubimo i xivot.

Jos. Projditese, jachuse osvetiti, jesteli razumili?

Kat. Dobro, i ja znam, da imate pravo; alli . . . .

Jos. Od onda, kakoseje bio zakleo, dacheju zarucsiti, i poslomi one darove, svesam virovao; alli sada ocsito poznajem, dase samnom ruga, i za budalume derxih; hochu izpuniti moju xelju, nemarim nishta.

Kat.

Kat. Nemorete znati njegove volje; zashtobo nigda nifte s'njim govorili.

Jof. Bashfi ti odvech priprofta; od kogachu bolje znati, i razumiti, nego od onoga priatelja, iz Montepoliciana, koije vishje putah ovamo dolazio, i kazivo, daju neche nikada uzeti za zarucfnicu. Mucfi, evo ide uprav k'nami, mloga brixan! slushachu, imali shto iz nova, i po njegovih ricfih, moju odluku hochu upraviti.

Kat. Evo, ide, uprav k'nami.

Jof. *(Izajde prama njemu)* Dobri priatelju, koje novine nofite, zashtofte tako ljuti?

Mit. *(Cfinife da hitih)* S'nikima mojima poslovima, doshofam u oveh ftraneh, i nifam hotio mimojti, da vas nepozdravim. Kaxitemi, Priatelju, kakofe vladate od poslidnjega vrimena, kakofmofe vidili?

Jof. Obicfajno; alli danas odvech ferdit jefam, protiva onomu neposhtenomu Ivanu.

Mit. Projditefe, neima koriſti.

Jof. Shta, neima koriſti?

Kat. Nije tako, nije tako.

Mit. Da shto dakle hochete?

Jof. Hochu, dami uzme, i zarucfih kcher.

Mit. Oprofitemi, to nebude nikada; onboje majftor od toga zanata; nitije to perva, koju varra. To neche nikada biti, znajte, zato dajte mir.

Kat. Kakvi mir? *(recſe ſerdito)* Kakvi mir? hoche ucſiniti i na ſvoju ſramotu.

Joſ. Dajte mir. Ja velim, dachumu vrat ſlomit; takoje.

Mit. Vrat slomit? Mucſite, bichemo dvoica: ako sbilja govorite.

Joſ. Bash sbilja.

Mit. I odlucſiliſte.

Joſ. Iſtinito odlucſio.

Kat. A moxe biti, da nije zasluxio.

Joſ. Zaklinamſe, da, ako ſada i ukloniſe, s'vrimenom upaſtchemi u ruke; i tako shtoſam odlucſio, ucſinichu.

Kat. Alli to jeſt u jednu ſtavitiſe ocſitu pogibio; potribitoje dobro, i verlo dobro, promisliti.

Joſ. (u ljutini) Illi pogibio, illi nepogibio, jachu ucſiniti.

Kat. Ja vas oſtavljam, cſinite, i dogovarajteſe, kako znate, to nije xenski poſao.

Joſ. Idite, idite, kudilju uredjivati, preſlicu, i vreteno cſuvati, i protiva njima, ſercſbu vashu izkaniti.

Mit. Jeſteli vi cilo, i podpuno odlucſili ucſiniti.

Joſ. Jeſam, viremi moje.

Mit. Sada dakle, buduchi mi ſami dvoica, zadajetelimi viru, dachete skrovito derxati, shtochuvam ja ſada rechi?

Joſip dachemu ruku.

Joſ. Zaklinamſe s'mojom virom.

Mit. Jurveſam vam rekao, da on obicſaje oskvernjivati divice. I iſtu pogerdu, meni jeſt ucſinio, i jednu moju ſiromashku ſeſtru, oskvernio, i oſramotio.

Joſ. Dakleje i vami ovo iſto ucſinio, shto i meni?

Mit. Velim iſt.

Joſ. A kakoje ſtvar proshla?

Mit. Jeſtjoj niku nevolju u novcu dao; alli ja nisam zadovoljan, i tako vazda, imaoſam xelju, oſvetitiſe; buduchi dakle, daſmo jednako uvridjeni, hotiobi, daſe sdruximo na jednu oſvetu, shto govorite?

Joſ. Jaſam ſaſvim pripravan; i bash oſekaoſamga jedan dan, u ovomu ſvojemu ſellu, damu grah ſvarim.

Mit. Znajte, dache on ſutra, iſtinito dochi, u ovo ſvoje ſello.

Joſ. Shta? Ivan dochi u ovo ſvoje ſello?

Mit. Takoje, ſutra iſtinito.

Joſ. Kako vi to znate?

Mit. Cſuoſam od njegova sluge, moga najboljega priatelja, kogaſam jutros ſuſrio, i koije onamo jurve otisho, da ocſiſti Palac, i pripravi, kojaſu potribita, dok on dojde.

Joſ. Hocheli josht tko s'njime dochi?

Mit. Doche ſa ſvima kuchanima; alli nishta zato.

Joſ.

Joſ. Da vam pravo kaxem, hotioſamga ſama imati.

Mit. Imachemoga i ſama; onboche ſam ichi, i prigledati granice ovoga ſvoga Dobra, i doche bash do ſtudenca onoga, i dalje; mi pak ſakrichemoſe u cnaj guſti germ, i kada dojde blizu nas, ucſinichemo, shto imamo.

Joſ. Negovorim vishje, priatelju, nego vas cſekam xeljno, dojdite oruxani.

Mit. Niti ja vishje govorim, nego priporucſujem, da nishta nekazujete vashoj xeni. *(Otide.)*

Joſ. Takochu ucſiniti. *(Posli, kako Mittar hode, recſe)* U ſvemu xivotu momu, niſam opchio nikada s'poshteniim cſovikom od ovoga. Ovoſu pravi na ſvitu priateiji. Iſtinito, ako Ivan ovamo dojde, oſtache mertav; jerbo vidim, daje Mittar pripravniji za datimu ſmert, nego ja.

PRIZOR PETI.

Katarina, i Joſip.

Kat. EJ moj cſovicſe! shto odrediſte, i dokoncſaſte?

Joſ. Pravo vam kaxem, bash nishta; ni obadvoicu nas nikih ſtrah napade: obuze nas dertanje u jedan cſas; i kano rukenam ſveza; drugacſije bilibiſmo ſtvar ucſinili, i doverſhili.

Kat. Tako, junashtvo vashe veliko, u cſas izgubiſe?

Joſ.

Joſ. Znajte iſtinito, da u vrime ſerditoſti budemga bio u rukuh mojih imao; nebi on vishje kruha jio.

Kat. Znalaſam ja, dache tako biti; viboſte junak u ricſi, i govorenju, a u dillu, zec ſtrashljivi, i ovca plashljiva.

Joſ. I taje bash lipa, mallo prie govoriſtemi: necſinite, muxe moj, necſinite; a ſada od jida ſerdce vam puca, shto niſam ucſinio.

Kat. O shto ja niſam muxko, vidilibiſte, shtobi ucſinila.

Joſ. Shto?

Kat. Orlo, shto vi niſte ſmilli od ſtraha.

Joſ. Cſinite, shto hochete, i znate; ja, dame ſercſba projde, mislim izachi u lov s'mojom pushcſicom.

Kat. Toje obiſt. U lov moxe biti koſſovi. cah; natuciteji najposlie debeli.

Joſ. Kakvi budu, da budu, hochemoji zajedno jiſti, i blagovati, kadnasje ſricha zajedno ſaſtavila u zlu, i dobru.

Kat. Akoje tako, dakle za doshaſtu vecſer pripravichuſe za jednu goſpodsku goſtbu.

Joſ. Dobro, medjuto naoshtrite zube, i pripravite zubatke *).

Kat. Razumilaſam vas, tanke, kano raxanj. Ajdemo, muxe, u kuchu; zashto pocſima evo daxditi.

PRI-

*) *Illal, rics turska.*

PRIZOR SHESTI.

Ivan, u hodichi poljskoj, Magarita takogjer u ijloj, i shkriljaku od slame, u okolo s'perjem.

Ivan. I Evo nas, xivotu moj, u ſellu zvanu, Valjana, kudaſte odvech xelili dochi, moxe biti raditoga, shtoſmo ovdi raskoshja poeſeli uxivati.

Marg. Iſpovidam iſtinito, da iz ovoga miſta, uzdignuta jeſam na viſoko ſtanje, u kojemu, kano kraljica uxivam raskoshja, i nasladjenja; alli ſaſvimovim, xivim nemirna, nitije ſerdce moje zadovoljno. Ah.

Ivan. A shto vas ſmuchuje, biſeru moj?... neodgovarate? deh ſtavite ſvu brigu, molim vas, na ſtranu, ako hochetemi biti milla, moja ljubo, moje dobro, moj xivotu, moja zarucſnico.

Marg. Daſam vasha ljuba, to potverdjujem; zashtome kako takvu, uxivate. Daſam vashe dobro, to ne; jerboſam uzrok ſvakoga zla. Daſam vash xivot, i to nije iſtina, buduchi, dame mertvu u dushi, i tilu, poznajem. Daſam najposli zarucsnica, toje od iſtine toliko daleko, koliko nebo od zemlje.

Ivan. O! Sadaſam podpuno poznao, uzrok vashe xaloſti.

Marg. Neimamli dakle uzrok xaloſtitiſe, uh, uh, uh! *(plakache).*

Ivan.

Ivan. A jao! a jao! Kakvesu to suze, moj dragi kamenu?

Marg. Svidocsanstvo prave, i istinite ljubavi, koju prama vami imam, uh, uh, uh. *(Otercheſe s'bilom maramom.)*

Ivan. Ljubim, i dragovoljno primam, alli . . . . o Boxe!

Marg. Uh, uh, uh, a Ivane, moj Gospodine, moj dragi, moj milli, hotilabi biti vami zarucsnica, allime varate. I kako govoriti moxete, dame toliko ljubite, akome u grihu zaderxajete? I pak, cinivamse mallo, shto ja placsem? uh, uh, uh.

Ivan. A zashto toliko cvilite? nisteli od toga veche istinita? nisamli vam viru vishje putah zadao?

Marg. A zato bash s'razlogom tugujem; jerboje ovo, kako nishto.

Ivan. Sada razveselitese; zashto kadase povratimo u Montepolician, zaklinamse, dachu vas istinito zarucsiti; svershichu ovu stvar jedan put, budite zadovoljna, i mirna.

Marg. Kada to bude, ondachu rechi, dasam srichha, i zadovoljna.

Ivan. Dakle utishitese, sve shtosam obechao, izpunichu. Sada pak, serdce moje, ostajte u miru: ja idem u okolo obichi ovo Dobro nashe, i izviditi medjashe, i svershivshi, udilchuse povratiti. Medjuto vi shechitese po ovih cvitnjacih, s' Gospojom

Man-

Mandalinom, kojaſeje doſtojala ovamo s'nama dochi, i derxiteju veſelu: daſe vidimo, dobro moje.

Marg. Moj dragi, ſpomeniteſe, da ſvekoliko veſelje moje, zaderx jeſe u ovomu, da vas vazda imam na ocſiu; zato brixno cſekam vas.

Ivan. Noſim vas u ſerdcu.

Marg. A vi oſtajte u momu; alli josht niſam zadovoljna, doklem vas nebudete moj.

Ivan. Razumioſam vas, razumio; bitichu vas najposli vash, vidichete; berzo dochu, xivotu moj. *(Na ſtranu)* Ova iſtinito pogadja, da shtoſam obecho, nechu ucſiniti: moreſe cſeshati, koliko hoche; plakati, koliko zna; s'rukama u perſa, a s'glavom u zid, udarat, koliko moxe.

PRIZOR SEDMI.

Mittar, u priliki onoga iz Montepoliciana, s'puſhkom, i Joſip.

Mit. EVome k'vami s'oruxjem, shto govorite? jeſamli obderxao rics moju? jeſamli poshten cſovik?

Joſ. Priposhten, i moj najvechi priatelj na ſvitu.

Mit. Ajdemo brate, negubimo vrimena.

Joſ. A shto, jedaje veche doshao?

Mit.

Mit. Takoje, i polagano ide onamo, gdiſmo rekli, dachemoga docſekati, i biti pervo, nego on dojde, i ubitti s'pervim itcem.

Joſ. Evome gotova, i pripravna.

Mit. Imateli pushku?

Joſ. Imam, i idemju uzeti .... *(hode.)*

Mit. Neche prochi jedna ura, a Ivan bitiche u paklu; niti on, o ovomu shto miſli, neſrichnik; da pacſe, uzdano xivih, ufajuchiſe u nike piſane karte, zvane zapiſe, kojeſamu dao, govorechi: da thogod ſobom uznoſi, nemoxe umerti zlom ſmertju, nitiga moxe pushka ubitti, ni ſablja ſichi, ni vatra ſaxechi, niti voda proxderti. Lud doiſto, ako ovo viruje: ſamo nekaga ova pushka dobro pogodi, i s'kartamache otichi u pakao; alli evo Joſip vrachaſe.

Joſ. Evo pushka, shtovamiſe od nje vidih?

Mit. Jeſt mallo pohergjala.

Joſ. Nemarih nishta, onaje dobra; jabo s'njom niſam nikada promashio.

Mit. Kudachete vi nishaniti, i udariti?

Joſ. U perſa.

Mit. Dobro; alli ſcinim, dabi uzdanije bilo, u glavu.

Joſ. Hocheli ſam dochi?

Mit. Sama vidioſam, daje izashao iz Palaca, i uputioſe bash uprav k'ſtudencu: ajdemo

mo shto berxje prid njega, i zaſidimo u oni guſti germ, i kada prama nas dojde, ti udari u perſa, a jachu upraviti pushku bash u glavu; xivoſe derximo, i nishta nebojmo.

Joſ. A akobi u onaj cſas, onuda tko proshao?

Mit. I na njega udarimo, da nas neizdade.

Joſ. Akoſe cſuje glas pushakah, shtocheſe rechi?

Mit. Daſu lovci. O velike ſtvari? ne zagovarajte, brate, ajdemo.

Joſ. A kaxitemi, shtoche od tila biti?

Mit. Kada pade na zemlju, jachu udilj, kako ſerna, skocſiti, i u jamu, kojaje bash ondi, baciti; s'granama, s'dervjem, i s'kamenjem pokriti. Hochete vishje; znam, daga neche ni vrag nachi: dakle ajdemo berzo.

Joſ. Slidim vas. *(iduchi govoriche)* Oſvetichuſe, kako ja znam, o kakochu dobro nishaniti, i bash, kako hochu, u perſa udariti.

(Ubivshi, i pokrivshi Ivana, slide)

Mit. Bolje nije moglo biti; shto vi govorite: jeſamli hitro skocſio, i pokrioga.

Joſ. Virujtemi, niſamſe nikada nado; i zato cſudimſe.

Mit. Viſte doiſto junak, i vami imam dati poshtenje, daſte tako uprav udarili, daje odma pao; moja pak pushka sklocnu, i nedade vatre, kakoſte vidili. Kakoſam vam jurve rekao, shutite od ovoga, niti vashoj

xeni shto govorite. Imajteme priporucsena, i xelim, dase veche putah vidimo.

Jos. Ajdete k meni, priatelju, na objed, iz serdca zazivam.

Mit. Nemogu, zasaljujem, bitiche vrime, kadachemose gostiti, i veseliti, koliko hotili budemo. Xelim dobro zdravje, i dase opet vidimo . . . . *hode.*

Jos. Zdravo, virni priatelju. Rekaosam mojoj xeni, dachu biti u lovu s'pushkom: rechujoj, da nisam nishta mogao ubiti; ako neuzviruje, shto ja marim. Nikada istinito, nisam imao vishjega vesel ja u osveti, od danashnjega, osobito kadasam vidio njega pasti; krivica jest velika, kojumije ucsinio, alli i pedipsa jest prilicsna. O lipa udarca, kogasam ucsinio! csudimse pak stanovito, kako u oni csas, nikakva straha nisam imao ubitiga; a sada csinimise, da isti zrak, s'kojim xivim, jest protiva meni. Alli shto govorim, i shtase bojim? akoje stvar skrovito ucsinjena.

PRIZOR OSMI.

Magarita, Mittar, kako sluga, i Mandalina.

Marg. EVo sada, Margarito, jurve od siromashke postalasi bogata; od seljanke, ucsinjenasi Gospoja, o kako iznenada, i u csas dojdeti sricha; i pak sasvim ovim, tuxih serdce moje, i xivim vazda ne-

nemirna! evo shetamſe po raskoshnih cvitnjacih: pribivam u Palacu, koga iz nutra zidovi, s'vilom najplemenitiom, obaſterti jeſu. Obucſenaſam u hodichu najbogatiu, nakitjena pridragim kamenjem; dvoremi sluge, i sluxbenice, i pak niſam zadovoljna, i pak nenahodim mira! Shto vishje? obilujem u ſvakomu dobru, koje ſerdce moxe zamislit, niti mogu komu dobra na ſvitu nenaviditi; i pak u ſvih ovih raskoshjih i bogaſtvih, imamſe nazvati nefrichna; a zashto? jerbo u grihu xivim. O nevoljne mene! niſam prava xena, nego priloxnica Ivanova. Shtoje pak gorje, mallo, illi nikakvo uffanje imam, dachu biti zarucſnica; jerbo vishje putah zadajuchimi viru, pomanjkoje; odkuda i ſada, s'razlogom mogu dvoiti. Jeſt pak iſtina, da ſva ova bogaſtva, i raskoshja, kojabimi imada doniti najvecha veſelja, jeſumi za ukor, radi moje necſiſtoche, i bludnoſti; i ova vlaſtita moja lipota, sluximi za moje vlaſtito, i mlogih drugih, izgubljenje. O Boxe! i ovo shto govorim, jeſt iſtinito, i jeſam u grihu, i xivim zazda u omrazi, i ſercxbi Boxjoj, uh, uh, uh .... *Plakatche.*

(Unide Mittar.)

Mit. Goſpojo moja, shtovamje? shto imate? shto cvilite? shto placſete?

Marg. Nishta, nishta.

Mit. Pravo, evo Goſpoja Mandalina; hodite, Goſpojo, hodite, i razgovorite, molim vas, moju Goſpoju, koja placſe.

Mand. Zashto placſete? moja Goſpojo, kakveſu to novine vashe?

Marg. Videchi ovdi blizu moju kuchu, eſinimiſe, damiſe ſva utroba kreche od velike xelje zaviditi ſiromashkoga otca moga.

Mand. I zato placſete? Ah nemojte Goſpojo; zashto vidichetega, kada, i koliko putah, hotili budete.

Marg. Gdije Goſpodin? cſujeshli Mittre?

Mit. Na dobru miſtu.

Marg. Ta na kakvu dobru miſtu?

Mit. Kod ſtudenca, gdije oſto, iduchi razviditi medjashe.

Mand. Razumijem vam, Goſpojo; jerbo tko ljubi, iſtinito boiſe.

Mit. Alli shtaſe bojati, Goſpojo?

Marg. A zashtome nije poveo ſobom?

Mit. Skoroſte eto doshli, daſe na ovoj xeſtini ſuncſanoj neugriete, i nerazbolite; kada pak opocſinite nikoliko danah, vodiche vas, kuda hotili budete.

Marg. Uxivam ſvaka raskoshja; poznajem ſerdcſanu ljubav njegovu, niti znam vishje zaxeliti, kolika dobra imam; i pak nimi ſerdce mirno, uh, uh, uh.

(Otare ocſi s'bilom maramom)

Mand.

Mand. O Boxe! moja draga, ta kakvaje to xaloſt, u kojojſe zaderxajete; znajte, da izmed ſviuh drugih veſeljah vashih, najveche imam u vashih prilipih ocſiuh; ſada pak gledajuchi vas plakati, punaſam gorkoſti, kojami ſvako veſelje iz ſerdca dixe.

Marg. Goſpojo Mandalino, davam kaxem, ovo shto kaſni dochi Goſpodin Ivan, mecheme u ſumnju, i uznemiruje; najposli, nije hotishao daleko ſto miljah.

Mand. Povratiche ſe berzo, vidichete, umiritese, i utishite, molim.

Marg. Imam tako uſſati; premda niſam mirna, da pacſe, vechega zla bojimſe.

Mand. Kakva?

Marg. Kakva neprividjena dogodjaja, illi nenadne neſriche, illi koga drugoga zla.

Mand. Nemislite otomu, zle novine krila dugga imadu, cſulobiſe shtogod do ſada.

Marg. Stajati nebrixno, neterpih ſerdce moje.

Mand. Poshaljite dakle cſeljad traxitiga.

Marg. Bashſam to mislila. Mittre, tkoje tamo?

Mit. Jaſam, moja Goſpojo.

Marg. Vidim, daſe nevracha Goſpodin; ovo pak duggo kaſnjenje nemoxe podnit ſerdce moje: zaugoditimi, idiga traxiti onim putem, kojimje otishao, i poshalji drugu kuchnu cſeljad na druge ſtrane; i koi pervi

donese glas, i novine, hochuga dobro darovati.

Mit. Akoje tako, jachu istinito dar dobiti. Nedvoite Gospojo, sada idem, i poslachu kuchne ljude na mloge strane, i berzochuse povratiti srichan glasonosha vashih raskoshjah; vesselo, moja Gospojo, vesselo.

PRIZOR DEVETI.

Sam Josip.

Jos. O Prokleti Ivane! izkorenitelju kuche moje, koi, za mene josht xiva, s'privarom, kcherssimi odmamio, poshtenje uzeo, i uboicume nemillostivoga ucsinio; shto sada mertav od mene traxish, himbeni oskvernitelju divicah? zashto? kaximi, zashtome sada xaloshtish, razcviljujesh, mucsish, i morish? ah! opaki varaocse, slugo vraxji, smuchenja, i izgubljenja, meshtre; truni, i smerdi tu, gdisute odsudile tvoje opacsine: a ostavi mene, da umiru provedem, ovo mallo godinah xivota moga, shtomi josht ostaje. Jao, jao, kakvesu ovo sinne, kakve prikaze prid ocsima mojima? csinimise bash, da stabla ista, premda nechutiva, kojasu sama gledala uboistvo, kojesam ucsinio, s'tolikima jezicima, kolikoje na granama listovah, mene osvadjaju, uboicu proglasuju, i na mukku zasluxenu, odsudjuju; o mene nesrichnoga, koi xivim u ovaku strahu!

hu! Evo nepriſtance ſviſt moja opominame, ſtrah ponukuje, i dvoumenje ubia; alli zashto dvoumiti? ako ovi grih, ſverhu ſvih oſtalih, jeſt najvechi. Joſipe, promisli dobro, da ove opomene, jeſu milloſtivi glas nebeski, koite zaziva za dobiti oproshtenje, po ispovidi tvojih zlochah. Takve, takve hochu virovati, i za takve iſtinito primam. Procini, da opaki Ivan, umroje iſtinito u grihu, i jeſt odſudjen u mukke paklene; jerbo nije hotio xivot ſvoj od zlih dilah izpraviti, i kajatiſe. Ti dakle, imajuchi poznatu neſrichu njegovu, naſtoj oproshtenje od Boga dobiti, i iſtinito skrushen s'placſem iſpoviditiſe; tako, tako, evo ſada, tercſim prid noge moga iſpovidnika, xaloſt, i boleſt pravu i iſtinitu u ſerdcu imajuchi, iſpovidichu grih ucſinjeni, i ozdraviti dushu moju.

PRIZOR DESETI.

Mittar s'perſtenima u ruki, Margarita, i Mandalina.

Mit. (Ulazechi ſam ſobom govori) Sada imam liſimiriti, illi kako da imam dva ſerdca, govoriti; alli ovo nijemi mucſno, buduchi damije od naravi varati, i lagati *(zatim pocſeche, jako placſuchi, govoriti)* Jao, jao, uh, uh, uh, o neſrichnoga mene! o nevoljnoga Mitra! a shtoſi mogo xaloſtnie u xivotu tvomu viditi? uh, uh, uh, o pla-

meniti Palacu, raju raskoshja, i veſelja, nashtoſi u jedan cſ:s doshao, poginuoje, koije dicsna tebe cſinio. Uh, uh, uh.

Marg. Mittre, kakvie to plaes?

Mit. (*s'Rukami razmajujuchi, kako izvan ſebe*) Uh, uh, uh, moja Goſpojo!

Marg. Shtoche biti? koje novine noſish od moga Goſpodina?

Mit. Uh, uh, uh, nemogu kazati, Goſpojo: uh, uh, nemogu.

Marg. Ah ne vishje, jurveſamte razumila: n vishje, mlogoſi rekao: dakle moj Goſpodin . . . .

Mit. Umroje uh, uh; takoje, Goſpojo, umroje, moj dragi Goſpodin, umroje uh, uh, uh; razbojnici nemiloſerdni, nashe blago oteliſu, ſve veſelje uzeliſu, i za uvik tuxne nas ucſinili, uh, uh.

Marg. Uh, uh, uh, Goſpojo Mandalino moja, jaſam jurve izgubljena, jaſam veche mertva.

Mand. (*Recſe s'glaſom slabim.*) O Boxe shto cſujem! o Boxe!

Marg. Kaximi Mittre, koje zlamenje imash od njegove ſmerti? tkotije kazao? Kakoſi cſu? gdiſi vidio?

Mit. S'ovima vlaſtitima ocſima vidioſam, ah jao; i kako niſam ondi udilj pao, i oſto mertav? uh, uh, uh.

Marg.

Marg. Alli gdi? i kakoſi bash nashoga, kaxi berzo?

Mit. Evo dogadjaj ukratko: njegov pashcſich bimi virni vodja. Ja iduchi putem, ſuſritoga kuchi iduchega, koj poznavshime jako zavia; pacſe, kano dabi imao niki razum cſovicſanski s'nikim zlamenjem namigavanja zazvame, dabi s'njim ishao, i slidioga; shto zacſudjen, i priſtrashen i ucſini, i slidiga, i dovedeme mallo dalje od ſtudenca, gdi vidi jednu herpu, granah, dervah, i kamenjah. Priblixavshiſe, uverſe pſeto pod grane, i pocſe s'nogama cſeperkat, i zemlju odkapat, dok neodkri jednu ruku cſovicſansku ſvu kervavu. Ovu vidivshi, kakviſam ja bio, tko ima ſerdce cſovicſansko, neka kaxe. Bojechiſe pak, da nije moj dobri Goſpodin, i imajuchi hiljadu mislih neſrichnih: slidi medjuto cſeperkati viuchi pſetancſe, na kojega glas, najposli i ja ganut, pocſe s'rukama zemlju odgertati. Ah prikazo! ah pogledu! kojimi ſva ochutjenja dixe, i da rekmem, xivotmi uze, uh, uh, uh.

Marg. Alli shtotiſe cſinih, i vidih, tkoje?

Mit. Iz obraza nije bilo moguche poznati; zashtoje vaskoliki u kervi; alli iz koſah, premda kervavih, i hodiche, najbolje pak iz ovih perſtenah, koi biau na perſtu,

poznaoſam iſtinito, daje moj poljubljeni Goſpodin. Uh, uh, uh.

(Dadejoj perſtene.)

Marg. Ovoſu iſtinito njegovi perſteni. O perſteni neſrichni! pravo zlamenje moga izgubljenja. O Margarito nevoljna, koja tuxna, i xaloſtna uvik oſtajesh.

Mand. O gizdava raskoshja ovoga ſvita laxljivoga, kako u trenutje oka prohodite!

Marg. O neſtalna ſvitovna bogaſtva, ſada oclito poznajem, da dushe u pogibio mechete!

Mand. O millovanja prominljiva, kako berzo u placs okrechetese!

Marg. O nedoſtojne ljubavi bludne, koje dushe trujete!

Mand. O kolikoje lud, i budalaſt, koi uffanje ſvoje u cſovika ſlaba poſtavlja!

Marg. Goſpojo Mandalino mertvaſam. Uh, uh, uh. *Plakatche.*

Mand. Xaomije iz ſerdca. Imate uzrok xaloſtitiſe, a i ja, kojaſam ovamo ſvama doshla, da radoſt, i veſelje uxivam, evoſam ſvami zajedno u tugi, i xaloſti, o Boxe! tko ima ſerdce, tkoli perſa, za priterpiti ove udarce. Najposli ſeſtro utishiteſe, i s'Bogom razgovorite, koije dobroſtivi ſvakoga izgubljenja naplatitelj.

Mit. Neſrichni Mittre, evo ſadaſi poſto prava ſirota, brez otca, brez matere, i brez

Go-

Goſpodina; i kako nechesh cvilit, i plakat.

Marg. Goſpojo Mandalino, odredilaſam ichi, i viditiga.

Mit. Shto? nejdite, Goſpojo, iſtinito hocheteſe kajati.

Marg. Nemoxe biti drugacſie.

Mit. Ajdemo, nemarim, allimije xao, dachete imati dvoſtruku ſerdca boleſt; zashtobo znam, u kakvuchete ſtanju nachiga.

Marg. Ne vishje, *(okreneſe)* Goſpojo Mandalino moja, molim uſterpiteſe, i brigu imajte ſverhu kuche; ja idem, i udilj vratichuſe. Uh, uh, uh. *Plakatche.*

Mand. Idite, alli naſtojte s'vashim obicſajnim razborom, xaloſt oblakshati. I ſpomeniteſe, da Bog ſvaka odredjuje za vechu koriſt dushah nashih.

Marg. Doſtojteſe medjuto, milloſerdju Boxjemu, priporucſitime.

Mand. Ucſinitichu, shtoſam vridna, i mogucha.

PRIZOR JEDANAESTI.

Margarita, Mittar, s'dvima sluxbenicama i slugama.

Mit. (Unishashi u jamu, izpod granah, i dervjah, govorih) Chutiteli ſmrad, Goſpojo, chutiteli: evoga polak odkrivena, gledajte. O moj dragi, o moj milli Goſpodine, u kakvu

kakvu nefrichnu ſtanju tebe gledam! uh, uh, uh. O nemille, o opake ruke! kakoſte mogle okervavitiſe, s'kervju jednoga plemicha, i mladicha pravedna! uh, uh, uh.

Margarita zucſudjena, s'rukama razkrilitima, i uzdignutima ſpleſneſe, i polagano priſtupa k'tilu mertvu. Mittar, u ſvemu ovomu Prizoru, na ſtranu okrenivshiſe, govorih.

Marg. O ſtraha privelikoga! o vidjenja xaloſtnoga! o cſuda neizkazanoga! *(ſaſvim priſtupih)* o mene nefrichne! shto vidim? nevoljne, shto gledam? Dakle ovo pogerdno lice, budalaſta, zvalaſam boxanſtveno?

Mit. Zashtotije drago i millo bilo, bludnico.

Marg. Ah! da budemſe slipa rodila, i nikada nevidila ſtrashni pogled lica, izgubljene lipote, dragog mojeg zarucſnika.

Mit. Reci, priloxnika,

Marg. Ah! velikeſi cine bio, moj Ivane; zashto, date uxivam, izgubilaſam milloſt Boxju.

Mit. Dobro za tebe.

Marg. Velike, reko, cine; jerbo faſvom mojom kervju, nemogute izvaditi iz mukah paklenih. O koliko luda, koliko budalaſta jeſam bila, ſtavljajuchi u tebi ſverhu moju poslidnju, i vicſnje uxivanje!

Mit. Nifi ti ſama, medju ljudma umerlima.

Marg. Ovoje dakle oni moj dragi, ſada ucſinjen hrana cervih, vrillo ſmrada, i podloxnik mukkah.

Mit. Nadometni, paklenih.

Marg. Reko, mukkah; zashtobo buduchi on umro u ſercsbi Boxjoj, ſadamuje dusha u vicſnjih mukkah.

Mit. Koje nigda neche ſvershiti.

Marg. A ti, Margarito, shto cſinish? shto mislish? shto cſekash?

Mit. Slomi vrat, i ſvershi.

Marg. Shto dakle cſinish? shto placſesh?

Mit. Sladkoſti, i raskoshja izgubljena.

Marg. Sacſuvajſe od doshaſtoga pedipſanja; bixi, tercſi, k'uvridjenomu tvomu Bogu, i otcu nebeskomu.

Mit. Toje mlogo.

Marg. Idi dakle, shta cſekash? mislish moxe biti, zashtoſi mlada u godinah, gizdava u licu, bogata u hodichi, nove traxiti ljubovnike, i mamitji na grih?

Mit. A zashto ne!

Marg. Uſashſe moxe biti, dache k'tebi dochi Angjeli, i klecſechi moliti, da xivoſt prominish?

Mit. Evoji, ſve lete.

Marg. Ako ova dakle necſekash; ako ova neufash, shto odredjujesh, shto mislish, Margarito?

Mit. Traxiti drugoga ljubovnika, i gorje cſiniti, nego s'pervim.

Marg. O Boxe, u kakvojſe ſmutnji nahodim! o kolikoſam od ovih mislih mojih uznemirita! o Boxe! o Boxe! milloſerdje od tebe proſim, milloſerdje, dame pomognesh, i u ovomu nevoljnomu ſtanju, dami viche dadesh. O Boxe! uh, uh, uh. *Plakatche.*

PRIZOR DVANAESTI.

Angjeo, i Margarita.

Ang. (*Cſtiſe govoriti u ushi Margariti, a niti ona, niti drugi, videga*) Bludecha, i izvan ovcſarnice kerſtjanske hodecha, Margarito, zazivate milloſerdje Boxje, daſe ſvakolika K'njemu obratish, oproshtenje grihah, i opacſinah tvojih traxish, i on milloſtivo primitiche places tvoj.

Marg. Kakvo skladno pivanje nebesko, kakvi glas milloſtivi, ſada u ushiuh mojih, zvoni, koime sladko zaziva na xeljno oproshtenje, i dushumi puni s'nikim neobicſajnim veſeljem.

Ang. Jeſt Boxji.

Marg. Boxji! Dakle shto cſekam? evoſam pripravna izpraviti xivot moj, dragovoljno za grihe primiti pokoru, i izvershiti: Boxe moj! xelim naredbe tvoje Boxanſtvene, izpuniti: tvoja ſva xelim biti, milloſtivi moj Odkupitelju!

Ang. Koliko vishje uznaſtojish, toliko ugodnija, i draxja bitichesh Bogu.

Marg. Hochu, hochu; i evo jurve uputjujemſe kuchi, odricſemſe ſvega, shtobi mogla na ſvitu imati, i poſidovati; i nikakve xelje neimajuchi za ſtvarma zemaljskima, ſvu mene Bogu momu prikazujem, i poſvetjujem.

DIO TRECHI.

PRIZOR PERVI.

Mittar, u priliki onoga iz Montepoliciana, i Joſip.

Mit. TAkoje, moj Joſipe, berzo hochete imati, u kuchi, vashu kcher.

Joſ. A kako to znate?

Mit. Kakoſam i druge ſtvari znao; dragomije doiſto; zashto mochete nju millovati, gladiti, a i pokarati, kad hotili budete.

Joſ. A zashto neſtojih u kuchi Ivanoj?

Mit. Moxe biti, daſuju iztirali roditelji njegovi; illi shto ja znam.

Joſ. Jeliſe vratila u Montepolician?

Mit. Ne; josht ſtojih ovdi u Palacu, i Dobrih Ivanovih.

Joſ. Ako shto doneſe, dobro doshla.

Mit. Nishta, nishta; neche bash nijedne krajcare Ivanove; doche golla u kuchu, vidichete.

Joſ.

Joſ. Golla? a kakvaje to nje ludoſt?

Mit. Sada promislite! vecha doiſto, negoſe moxe na ſvitu nachi; zashto, uzamshi shtogod novacah, i dragog kamenjah, moglabi pomochi ſebe, a i vas zajedno; i takoche ſebi, i vami shtetu, i shkodu cſiniti.

Joſ. A kako misli xiviti?

Mit. Scinim, s'troshkom vashim.

Joſ. Nije dobra gatalica. Jaſe imam pervo s'mojom xenom razgovoriti od toga, i pogoditi; jabo nechu u mojoj kuchi pakla imati.

Mit. Ja u to neulazim; ovoſam ſamo obznanio, kako dobar priatelj. Za ſada pak, oſtajem vash sluga, i xelim daſe vidimo.

Joſ. Zafaljujem vam priatelju; i ja takogjer, daſe cſeſto vidimo, xelim.

Mit. Dragovoljno, i vazda u dobru zdravju.

PRIZOR DRUGI.

Margarita, i Mandalina.

Mand. NEcſinite to, nego pervo dobro promislite, daſe posli nekajete, ako izajdete iz kuche, i oſtavite Dobra, moja draga Goſpojo, Margarito.

Marg. Molim, nemojtemi davati vishje ovo lipo ime, Goſpoja, kojaſam xena zla izgleda bila, ſvega vrimena xivota moga.

Mand.

Mand. Oproſtite, ſeſtro; jerbo tako govorechi, vami krivicu cſinite; viſte s'vashim Ivanom mirno, i ljubeſnivo xivili, i ſvima dobar izgled davali; u cſemuſte dakle pomanjkali?

Marg. Ah Box! zashtoſam vazda u omrazi, i ſercsxbi Boxjoj xivila.

Mand. A kako to?

Marg. Znajte, da niſam prava, i zakonita xena bila Ivanova, nego priloxnica; mlogo putah jeſtmi obechavao, neſrichni, dacheme uzeti, i zarucſiti; alli nikada nije ucſinio.

Mand. Dakle onje umro u grihu?

Marg. Tako i ja mnim; pokle skrusheneje, illi xaloſt, i boleſt za grihe imati, u oni cſas, i kratko vrime, mucſnoje.

Mand. O shto cſujem! O shto govorite! ſvaki dakle xivioje u privari, derxechi vas, za pravu, i vincſanu Ivanovu xenu.

Marg. Jurve cſuliſte, Goſpojo, daſam xivila doſada nepriſtance u grihu.

Mand. Xaomije; medjuto, nakanjenje, i odluku zaoſtavite ſada, kojuche mudri veche pokuditi, nego pofaliti.

Marg. Oproſtite, ovakoſam odredila ucſiniti.

Mand. Najposlie, ne tako naglo, nego ajdete u Montepolician, i ondi viche od drugih traxite, i uzmite.

Marg. Velim opet, oproſtite Goſpojo, shto vashem ſerdcſanom vichu nemoguſe priloxiti.

Mand. O ſmerti nemila, koja tolika zla donoſish! xaomije iz ſerdca, ſeſtrice, tolika veliko vashe izgubljenje!

Marg. Pacſe, vechje xalite, i placſite izgubljenje dushe neſrichnoga Ivana.

Mand. Dakle nemislite povratitiſe?

Mand. Ne, moja Goſpojo; i zato priponizno vas molim, daſe povratite u Montepolician u hintovu, i uzmete s'vami sluxbenice, i sluge, i odvedete k'roditeljom Ivanovim. Takogjer dajim pridate ovu knjigu, kojujim pishem, i ricsju obznanite u ime moje: daſe ja odricſem ſvih dobarah, poklanjanjah, i ſvakoga iskanja, koje imam ſverhu bashtine umerloga; zaoſtavljajuchi meni ſamo pokoru, i xaloſt, radi ocſita zla izgleda, koiſam mlogo godinah davala onomu poshtenomu varoshu, s'mojim ſmerdljivim neposhtenjem. Vi, molim vas, idite u plemenito rodno vashe miſto, toliko zadovoljna, koliko ja s'voljom dragovoljno idem u moju ſiromashku kuchu, u kojojſamſe rodila, pripravna ondi ſvershiti moj xivot, toliko u vechoj ſamochi, kolikoſam veche razpushteno na ſvitu xivila.

Mand. Za ucſiniti vami po volji, evo ſada vrachamſe u Montepolician; i ſva, koja-

jaſtemi priporucſili, podpuno hochu izvershiti; kazujuchi ſvima, koliko prominitu, i drugacſiju, jeſam vas oſtavila, negoſte bili, i xivili, u onomu varoshu.

Marg. Sada, Goſpojo Mandalino, na velikom poshtenju, kojeſtemi vazda cſinili, ja vam zafaljujem. Bog milloſtivi, neka dopuſtih, daſe u nebu vidimo.

Mand. Ufamſe, dachemoſe josht i na ovomu ſvitu viditi; i znajte iſtinito, da gdigod budete, i za vas cſujem, hochu dochi, i pohoditi vas.

Marg. Goſpojo, priporucſujemſe u vashe ſvete molitve.

Mand. A ja u vashe, pridraga prijateljico.

PRIZOR TRECHI.

Joſip, i Katarina.

Kat. CSuliſte, niti vishje govorite, nego oberite od nas dviuh, jednu, illi mene, illi nju, u kuchi imati; ja vam velim, da ja nechu s'njom ſtajati.

Joſ. Alli shto? ima dakle ſtajati najpoſlie na ſokaku? Promislite mallo, da akoje do ſada, od ſvoje volje, u grihu xivila; ſadache xiviti od potribe, i michemo uzrok datjoj, i krivi biti.

Kat. Ovaje lipa! i vichete virovati, da ona, poslie kakoje mlogo parih cipelah poderala, razpushteno xivuchi, dacheſe za mlo-

go vrimena uzderxati od igranja, i tancanja? Hej moj cſovicſe! nemislite dobro.

Joſ. A zashto ne? vlaſtita nje ſviſt, jeſtju pridobila; virujem zato iſtinito, da nashu kuchicu za mlogoche derxati; moxemoſe pak s'njom, miſto sluxkinje posluxiti.

Kat. Bash pogodiſte: ona, kojaſeje naucſila u ſvilu oblacſiti, ſvaki dan cſaſtiti, slugam, i sluxbenicam zapovidati, mislite dache ſada priproſtu, i razdertu hodichu noſiti: tverde komadiche cerna kruha zagrizati, i jiſti; i najposli nami podloxna biti? ja to nevirujem, oproſtitemi.

Joſ. A ja virujem; zashtocheju potriba, i filla ſtegnuti.

Kat. A shtoje, i kakoje od bashtine, i bogaſtva Ivanova?

Joſ. Rekaomije oni nash ljubeſnivi priatelj, daſeje ſvega odrekla, i pridala roditeljom mertvoga.

Kat. Sada nje najvechu budalashtinu vidim, niti vishje govorim; nego daju nechu u kuchi imati; nitimi vishje shto od toga govorite, da i ja nepocſmem shto drugo.

Joſ. Nahodimſe tuxniji, i izmed ſviuh ljudih na ſvitu ſmucheniji cſovik; evo, ako primim u kuchu kcher, imatchu u iſtoj, radi xene, pako; akoliju otiram, ſtavitchuju u jedan grih ſvagdanji. O Boxe! Alli

tko-

tkoje ono, koi prama meni ide? jeſt ona iſtinito. Bixim, i nechuju slushati.

PRIZOR CSETVERTI.

Margarita, u hodichi cernoj, i priproſtoj, kako udovica. Joſip, i Katarina; alli ova na ſtrani.

Marg. AH otcſe! ah dragi moj otcſe! Pocſekajte, i uſterpiteſe, molim, i poslushajte grihshnicu pokornu: kakoje nash Goſpodin Iſukerſt, poslushao Mandalinu ſvetu.

Joſ. Kcheri! hotiobi; alli nemogu ucſiniti ono, shtobi hotio. Shto najposli hochesh?

Marg. Evome o otcſe, evo prid nogama, ona neſrichna, i kriva Margarita, koja ſerdcſano pokorna, kako razpushtena kcher, *(klekne)* klecſechi prid vami, ponizno milloſerdje traxim, i molim. Sagrihshilaſam, otcſe, ſagrihshila protiva Bogu, protiva vami. *(uſtane)* Protiva Bogu; zashto rodilaſamſe, daga vazda falim, i pak s'dilima jeſamga uvridjivala. Protiva vami; jere gdiſam imala vas slushati, i ljubiti, bilaſam neposlushna, i nenavidna. Protiva Bogu; zashtobo s'vlaſtitom lipotom, kojuſam od njega, kako dar imala, sluxilaſamſe, o mene neſrichne! mlogo godinah, zauvridjivatiga.

Kat. (ſa ſtrane) O neſrichnico! te ovdiſi.

Marg. Sagrihshilaſam, otcſe, ſagrihshila, nitiſam doſtojna, daſe imenujem kcher, otca toliko poshtena; alli negubim ufanja, da milloſerdje, i oproshtenje od vas, i od Boga, nechu imati; znajuchi, daſe vishje veſele Angjeli u nebu, ſverhu jedne dushe grihshne, alli pokorne, nego ſverhu hiljadu pravedni.

Kat. (ſa ſtrane) Ne tako, ne.

Marg. Evo pripravnaſam, xivot moj prominiti, i izpraviti; josht pripravnija, doſtojnu pokoru primiti; i ako nedoſtojteſe primitime u kuchu, kako kcher, primite kako sluxkinju: shto reko, kako sluxkinju? kako robkinju: i ovaku mene prikazujem, i ſvega xivota moga xaloſtnoga pridajem.

Kat. (ſa ſtrane) Ah zmio otrovna.

Joſ. Kcheri, razumioſamte. Dragomie, date vidim pokornu; i kako Iſukerſt oproſtio jeſt Mandalini, tako i ja tebi oproshtam. Hotiobite zagerliti, i kako kcher moju poljubiti, alli nemogu; jerbo ſvezane ruke imam. Jeſamti otac, i to nekatije zadoſta, za poznati ljubav. Alli o Boxe! kako velim, date ljubim, akote niucſemu nepomaxem.

Marg. Drugo netraxim, niti molim, nego ſamo, da u kuchi, pod krovom vashim pribivam; da niſam na dvoru, illi uſilovana potipatiſe po tugjih kuchah, s'pogibilju,

kojega

kojega novog grihshnog upadnutja: poſtelje i hrane netraxim.

Kat. (unide ſerdita) Nechute u kuchi, nechu. Slushajte ovu zlu xenu, koja misli, daje u jedan cſas ucſinilaſe ſtidljiva Lucrecia, illi cſiſta Suſana. Shtochemo s'nijom, kojanasje u toliku ſramotu, i neposhtenje metnula? Neka ide kudajoj drago, i noſi pogerdni ſmrad ſvojih necſiſtochah. Ja nevirujem ovima nje laxljivima ſuzama, koje vishje proliva, radi izgubljena ſvoga ljubovnika, nego pravoga, i iſtinitoga pokajanja. Evo, posli kakoſuju odtirali roditelji ubienoga nije ljubovnika, doshlaje ovamo u Lavian, da i ovo miſto otruje ſvojom necſiſtochom; u nashoj kuchi duchan otvori, i ucſini ſtan kurvarski. Ah brezobrazna! Ah ſramotna! varashſe iſtinito, ako mislish ovdi pribivati. I kako ulagujeſe, govorechi: akome nechete primiti za kcher, uzmite za sluxkinju; i ako ne za ovu, najposli za robinju. Ah opaka, i ſmerdecha! idi na dvor, i ſvojim idi putem; zashto za kcher nepoznajemte; kako sluxkinju, tiramte; kako pak robinju do ſmerti tuklabite, daſe Boga nebojim. Napolje, napolje brezobrazna, idi odovuda otrovna; zashtochute s'metlom, s'metlom.

Joſ Razumilaſi kcherce? jate nemogu pomoch; ſada pojdi u miru, i budi blagoſovljena.

na. *(Zatvorijoj prid obrazom vrata, a ona plaćuchi hode.)*

PRIZOR PETI.

Margarita, i Mittar, u priliki vraga, u ushi shapchuchijoj, a onoga nevidih.

Marg. Bla kod otca, koga klecſechi moli, dame u kuchu primi, alli nehoti; da pacſe, machua s'pogerdom velikom, iztirame: dakle pravedno rechi mogu, da oni hoche, da ja u grihu xivim.

Mit. A tko od toga ſumnji?

Marg. Iſtinito, da moj otac, ima pravu ljubav, i da xeli poshtenje moje, i ſpaſenje, imaobime u kuchu primiti, premda njegova xena neche.

Mit. Slidi dakle uxivati nasladjenja.

Marg. Buduchi ovako, odredjujem sliditi raskoshja, i shto? jeda nechu imati druxtva.

Mit. Koliko hochesh.

Marg. Zashtoſam josht mlada, nakitjena zatim lipotom, nachu, koliko hotila budem, ljubovnikah.

Mit. Iſtinito.

Marg. Shto dakle, Margarito, jedacheshſe povratit na bljuvanje?

Mit. Takoje; jereſi josht u cvitu mladoſti.

Marg. Ako ovako ucſinim, ſvakichemi s'razlogom razumiti, govorechi: akoju otac iſti iz kuche tira, shto ima ſirotica cſiniti?

Mit.

Mit. Najposlie obratichefe.

Marg. Posli, kako nikoliko godinah, u raskoshju provedem, kako i mlogih drugih, obratichufe, u jedan Manaftir unichi, i cfiniti pokoru. Pak kakoje cfudo, da xivih jedna xena u grihu, mlada, kakvafam ja?

Mit. Sagrihshioje i David.

Marg. Poklem David, od fvetoga Pifma pofaljen, daje cfovik po ferdcu Boxjemu, pao jeft u grih; alli shto? poslie uftao: ovakochu i ja ucfiniti.

Mit. I mlogi drugi.

Marg. I mlogi drugi, za mlogo godinah, neposhteno xiviliſu, i pakſu poſtali ſveti: dakle, Margarito, slidi uxivati nasladjenja; traxi mille ljubovnike, dokfi mlada; i tako nechesh biti prosjakinja; i ucfinichesh na framotu machui, i tvomu otcu, kojite nifu hotili primiti u kuchu.

PRIZOR SHESTI.

Angjeo, i Margarita.

Ang. ALli shto cfinish? shto, Margarito, mislish? i kudafe zanofish? Tolije ugoditi Bogu, i fvoju dushu faraniti?

Marg. A kakvi millofttivi glas povrachachafe razvedriti pamet moju? i zvatime na fpafenje dushe moje. *(Prigne jedno kolino k'zemlji, i dignuvshi ruke k'nebu slidih)* Sa-

grihshilaſam, zabludilaſam, iz ſerdcaſe kajem, moj Boxe, za ſva dilla moja, kojaſam s'mishlenjem, govorenjem, i cſinjenjem, ucſinila. . . . . *Digneſe.*

Ang. Kadje tako, poslushajme Margarito.

Marg. Slushamte, Boxe moj.

Ang. Niſam Bog, nego Duh blaxeni, illiti Angjeo, cſuvar dushe tvoje.

Marg. (*Prigne opet jedno kolino, i poklonise sklopitima rukama*) Evo grihshnica pokorna, i ponizna, klecſechi prid nogama tvojima, ſvaſe pridaje u volju Boxanſtvenu.

Ang. Uſtani, Margarito, i veſelise; zashto, akote kako krivu, otac neprima u kuchu; kako bludnicu, machua tira; kako neposhtenu, ſva rodbina nenavidi; Bog te prima, i daje milloſt, da poznash tvoje ſtanje; shto ucſinivshi, merzichesh na grihe, pogerdit ſvit, i s'bicſima, poſtovima, i drugima pedipſama, proshaſte grihe pomerſiti, i pravdi Boxanſtvenoj podpuno zadovoljiti.

Marg. Evoſam pripravna slushati moga Boga, i obsluxiti ſvaka, kojami naredjuje; alli zashtoſam do ſada zlo, i opako xivila, neznam nacſina; zato opomenime, upravime, i uputime, shto imam cſiniti, da Bogu ugodim, o Blaxeni Angjelu nebeski.!

Ang. Dragovoljno. Idi ſada udilj u varosh Kortonu, i od Franceskanah, hodichu pokornu, trechega Reda ſvetog Franceska,

ishchi,

ishchi, i proſi. Zatim, naſtoj ſvitu dobar izgled dati s'kripoſtima, kolikoſi s'grihſima doſada zao davala. Onamo tebe shalje, i odredjuje milloſerdje Boxje, i hoche, da ona varosh, uzdana bude tvoja luka *); loxnica, ſvetih ljubavih; prikazalishte tvojih doſtojnih kripoſtih; bojno polje ſvagdanjega vojevanja; Kampidol **) slavnih tvojih pridobitjah; i grob najposli tvomu tilu. Idi dakle, i obsluxi.

Marg. Evo brez ſvakoga kaſnenja uputjujemſe poslushna, kudame shalje moj Bog; pripravna u ſvemu, mene prikazati, i pridati, njegovoj ſvetoj sluxbi.

PRIZOR SEDMI.

Margarita obucſena u hodichu ſvetoga Franceska, s'koſſama, ſvoje glave odrizanima, u ruki, klecſechi prid otarom ſvetoga Propela.

Marg. MOj Stvoritelju, moj Odkupitelju, moj Boxe, akomi ti ricſih neuzdajesh, i neuzkazujesh, moj jezik opaki nezna, koi od mladoſti moje, pacſe, kakoſam iz povojah izishla, pocſeoteje uvridjivati.

*) *Miſta, u moru, za ladje od pogibilih slobodna.*
**) *Miſto, u Rimu, plemenito, na berdasbcu, na koje ſtari Ceſari slavodobitnici, poſli pridobitja nepriateljah, za proslavnjenje dovodisbeje. Sadaje Manaſtir Franceskanski, zvan Araceli, u komu oko tri ſtotine Redovnikah, prebivah, i od ſame prosbnje, xivih.*

ti. Evome, prikazujem tebi, obucſenu po tvojoj zapovidi, u ovu ſvetu hodichu, za pokriti s'nijom moje zlochе, kojebi doſtoj ne bile, daſe ſvemu ſvitu ocſituju, radi moga najgorjega xivota. Evo, tebi poſvetjujem, moj Boxe, ove pogane koſſe, kojeſu najvechi uzrok bile moga vlaſtitoga, i mlogih drugih, nefrichnoga izgubljenja. K'tebi moj Iſuſe propeti uticſemſe: od tebe proſim milloſt, Odkupitelju dushe moje: od tebe moj Boxe, od tebe oproshtenje grihah mojih, cſekam.

(PROPELO GOVORI.)

Glas Boxji. Shto xelish? shto traxish? shto hochesh ſiromashnice?

Marg. Drugo nexelim, nego tebe, o moj milloſtivi Iſuſe! o moj dobroſtivi Goſpodine! Alli shto govorim ja? tkoie, koimije govorio?

Glas. Spomeniſe tolikih milloſtih, kojeſamti ucſinio.

Marg. Ah shto cſujem! *(hitro klekne)* moj Odkupitelju, moj Boxe, jeſili ti, koimi govorish?

Glas. Jaſam, i velim tebi ſiromashnici, daſe ſpomenesh ſvitloſti, kojuſamti dao, da poznash tvoje zlo ſtanje, i daſe k'meni povratish, kogaſi bila oſtavila.

Marg. Spominamſe, i iſpovidam.

Glas.

Glas. Spomeniſe takogjer, daſamti naredio, da imash s'poſtom, i drugim pedipſanjem tila, pomerſiti u dushi tvojoj ſve zloche, i opacſine.

Marg. Spominam dobro, moj Boxe.

Glas. Sada slidi xiviti, kakoſi pocſela, a jachuti vazda biti u pomochi, i s'njom pridobiti hochesh ſve mucſnoſti, i napaſtovanja vraxja. Sadaſi razumila, izpuni.

Marg. Razumilaſamte, Boxe moj, razumila, i u ſerdcu momu utishtene cſuvachu ricſi tvoje boxanſtvene. Za ove pak miloſti, moj dobri Iſuſe, kadaſe od njih ſpomenem, zadovoljne fale dati, neſvershenoj dobroti tvojoj, nitti znam, nitti mogu. Alli ako, i koliko, ſtvorenje najpogerdnie, Stvoritelju ſvomu moxe, zafaljujem, i zafaljivati nigda nechu priſtati. *(Sadaſe digne.)*

PRIZOR OSMI.

Iſpovidnik, i Margarita.

Iſpov. SHtochete, Margarito? shto imate? shtoſe xaloſtite?

Marg. A tko bolje od vas, otcſe moj, znati moxe, koiſte upravitelj dushe moje? Promishljam ſtrashne grihe moje, koji protiva meni vojuju, i moxebit neimam uzroka plakati?

Iſpov. Utishiteſe, kcheri, i znajte; da ſamo jedna kapljica neprocinjene kervi Iſukerſtove

ve, prolita za odkupljenje naroda cſovicſanſkoga, zadovoljna jeſt pomerſiti ſve grihe ſvita; koliko vishje ſame vashe. I pak, kaxitemi, za kogaje jedinorodjeni Sin Boxji umro?

Marg. Ze grihshnike, i grihshnice.

Iſpov. Tkoſte vi?

Marg. Grihshnica.

Iſpov. Dakle i za vas jeſt umro?

Marg. Iſtinito.

Iſpov. Neſumnjite dakle nishta, nego, kakoſte pocſeli, xivite, i ufajtaſe u milloſerdje Boxanſtveno; i takochete frichni, i mirni dan uvike zadobiti, to jeſt, kraljeſtvo nebesko.

Marg. S'vashim upravljenjem uffamſe zadobiti milloſerdje Boxje; alli jednu od vas milloſt proſim, i jeſt, dami dopuſtite, u ovoj hodichi pokornoj, hotichi u Lavian, miſto, gdiſamſe rodila, i ondi mene, prid ſvima ukazati priveliku grihshnicu; jereſam ondi zao izgled dala, necſiſto xivuchi.

Iſpov. Margarito, mlogo ishchete; promislite pervo, daſte iſtom pocſeli pokorno xiviti. Drugo, daſte mlada, i laſno opet u iſte grihe upaſti moxete. Treche, znate, da vrag nigda neſpava.

Marg. Ova ſva pridobiti mogu; zashtomije Bog obecho, ovako govorechi: jachuti

ti vazda biti u pomochi, i vazdachesh pridobiti nepriatelje tila, ſvita, i vraga.

Iſpov. A kada, i gdije to bilo?

Marg. Bash ſada govoriomije, u priſvetoj Priliki Propetja.

Iſpov. Jeſteli dakle, vi odredili, ocſitovati ſve grihe vashe?

Marg. Iſtinito.

Iſpov. Idite, alli onamo neprinochite, negoſe josht vecſeras ovamo povratite.

Marg. Znajte, dragi otcſe, dachu i grihe moje ocſito ſve iſpoviditi prid ſvima, i josht danas ovamoſe povratiti.

PRIZOR DEVETI.

Iſpovidnik, i Vrag, u kipu Mittrovu.

Iſpov. MLogo u iſtinu, mlogo duxan jeſam milloſerdju Boxjemu, kojeme jeſt obralo, za upravitelja dushe Margaritine, kojaje cſiſto ogledalo pokore, i pravi izgled kriposhtih kerſtjanskih.

Mit. (Unide) Slugaſam vash Otcſe Poshtovani: niſteli vi po ſrichi Fra Gjunta?

Iſpov. Jeſam; shtomi dobri ſtarcſe zapovidate?

Mit. O fala Bogu, daſamſe na vas bash pervoga namirio.

Iſpov. A shto traxite od mene?

Mit. Ne drugo, nego davam moju poniznu sluxbu, i podvorenje prikaxem, i

molim, da dragovoljno primite; jervas u velikoj cini imam.

Ispov. Kolikomise vidih, viste inostranac; pazite dakle, brate, dobro, dase nevarate; zashto jasam siroma Redovnik, slab u obsluxenju moje uprave; a josht slabii, u svetinji; niti znam, zashtobisteme u velikoj cini imali.

Mit. Vi to govorite, radi vashe poniznosti vlastite, koje dillo falim; elle, ja vas, kakosam reko, u velikoj cini imam.

Ispov. Varatese.

Mit. Kakose varam? jedase vashem Otcsanstvu Poshtovanomu mallo vidih, daste obrani za Ispovidnika jedne dushe, toliko dobre, to jest, pokorne Margarite?

Ispov. Jesam, alli za moju vechu sramotu, i smuchenje. A vi tkoste, brate? iz koga mista? i kuda idete? nigda nisam vas ovdi u Kortoni vidio.

Mit. Jasam iz Perugje: i csuvshi svetinju ove velike pokornice, doshaosam evo i ja, u Kortonu, xelechiu viditi, i priporucsitise, bash u kipu, u nje svete molitve; zato molim vashe Otcsanstvo Poshtovano, dami dadate, i najdete priliku s'njomse sastati, govoriti, i moju dushu njoj priporucsiti.

Ispov. Hochu, drage volje.

Mit. Velikese stvari, u mallo vrimena, od te dobre kerstjanke csuju.

Ispov.

Ispov. Istinito; i ja, premda mlogo star u Redu, ispovidam, dasam mloga, od nje dobrih izgledah naucsio.

Mit. Xaomije, da takve kerstjanke, kojebi imale za mlogo godinah xiviti, za koristt drugih, kadkad, u mallo vrimena, poginu; zashto oshtre pokore, i pedipsanja tila, xivot skracsaju.

Ispov. I jabise bojao Margariti; alli ona ima osobitu millost Boxju, s'kojom nju csuva, i uzderxaje.

Mit. A nebisteli vi (oprostite Otcse Poshtovani, shtose usudjujem rechi) kako Otac Duhovni, njoj oblakshali tako oshtre pokore?

Ispov. Oprostite, Brate, moja oblast nije toliko velika.

Mit. Zashto?

Ispov. Jerbo isti Bog, njoj jest zapovidio; i josht vishje naredio, s'kojima jisbinama imase sluxiti; sada promislite, moguli ja shtogod ucsiniti?

Mit. Ah Otcse! gledajte dobro, da to nisu varke djavaoske?

Ispov. Ne, ne, razveselitese, Brate; jerbo imamo mloga ocsita zlamenja dobrote Boxje; zato opet, velim, razveselitese.

Mit. Takoje, ocsito govorim ja tako nederxim.

Iſpov. Alli neimamoli tolike, i tolike prilike ſvetih?

Mit. Saſvimtim, ja nadopushtam, da njoj Bog tolike millofti daje.

Iſpov. Oproſtitemi, dobri ſtarcſe; poznajem ſada iz vshega govorenja, da dvoſtrucſite; pervo govoriſte, pun ljubavi, i bogoljubſtva; ſada pak ſve ſuprotivno; i kako to?

Mit. Toje moj poſao, da nebudem privaren, kakoſe i ti varash o luda Fratrino, *(zadahne u obraz, i pobigne).*

Iſpov. O Iſuſe! o Iſuſe! o koliko pogerdan jeſt ovi ſmrad, koga chutim! ovoje brez ſvake ſumnje bio vrag pakleni, i doshao dame napaſtuje. Blagoſovljen neka bude Bog, koigaje ſmeo: o Iſuſe, brani nas od ovoga zloga nashega nepriatelja.

PRIZOR DESETI.

Mandalina, u cernoj hodichi, i shkriljaku cernu priproſtu, s'palicom u ruki, kano putnica, i vrag, u priliki Mittra, sluge.

Mand. IEvome, jedan put, u Kortoni; doiſto, ovo bih mucſan poſao za jednu slabu xenu, iz Mo tepoliciana uputitiſe, i dochi ovamo; alli xelja, za viditi moju dragu Margaritu, ucſinimi ovi put lagan, i ugodan. O Boxe, koliko dobar, i koliko milloſtiv jeſi! i tkoje igda virovati mogao, da u mallo vrimena, na ovako do-

bar

bar xivot, dochi hoche draga moja priateljica? Evo, s'dobrim nje izgledom, i ja ganuta, idem k'njoj prikazatime za virnu drugaricu tia do ſmerti. Alli shto vidim? nijeli ono Mittar, koiioj jeſt bio sluga, i ſada ovamo ide? iſtinito jeſt on! Mittre?

Mit. O Goſpojo Mandalino, jeſteli vi to? Ah shto vidim! te kako vi, jedna plemenita Goſpoja, tako ſama, u toj cernoj hodichi? cſudimſe iſtinito, to nova, i velika ſtvar mora biti, daſte vi ſada ovdi u Kortoni?

Mand. Za viditi moju priateljicu, dobru, tvoju nigdashnju Goſpoju, Margaritu. A ti, kako xivish? kod koga ſtoish? kuda idesh?

Mit. Jucſerſam ovamo doshao; sluxim jednoga plemicha u Perugji; doshaoſam pak i ja ovamo, radi ſvetinje iſte moje Goſpoje, koje ſvetinja i ondiſeje proglaſila.

Mand. Dakleju josht tako ljubish?

Mit. Te josht pitate, ljubimliju? uh, uh, uh. *Plakatche.*

Mand. A zashto placſesh?

Mit. Jerbochemoju berzo izgubiti.

Mand. Jao, shto cſujem? a zashto?

Mit. Uzrok jeſu nje blaxeni poſtovi, i pedipſanja velika, s'kojima ſvoje tilo mori, i mucſi. Nu promislite, jeli moguche, da tilo cſoviclansko xivih, s'jednim komadichem kruha, i to doſta putah, tverda i pliſni-

va; s'mallom vodom; nijeli ovo ſebe ubiti? i zatoſe xaloſtim.

Mand. Iſtinito, ovoje velika oshtrina.

Mit. Josht vishje: ſpava na cernoj, i goloj zemlji; pod glavu, kamen, alli panj derveta, meche, miſto uzglavja; a zashto ne najposli shtogod mallo slame?

Mand. Vidim, i iz govorenja ljubav tvoju prama njoj poznajem; elle virujem, da to ſve cſini ſa znanjem ſvoga Iſpovidnika, a ne po ſvojoj glavi.

Mit. A shto? i onje jedna Fratrina brez razloga; oproſtitemi Goſpojo, bashſam na njega ljut, kako vrag.

Mand. Falim ovu tvoju ljubav; alli shtobi ti hotio od nje?

Mit. Da vechu brigu ima od ſvoga xivota; neka poſti, i pedipſaje tilo, alli s'razlogom; neka koju vruchu jizbinu jide, shtogod mallo ribe, vocha, i shto ja znam.

Mand. A jeſili ti s'njom govorio?

Mit. Niſam; jer, kadaſam ja bio doshao, onaje bila otishla iz Kortone.

Mand. A kudaje otishla?

Mit. U Lavian, miſto, gdiſeje rodila; i ovoje druga nje velika budalashtina, oproſtitemi, shto ovako govorim.

Mand, U Lavian? a shtoche cſiniti?

Mit. Sada promislite, imamli uzrok xaloſtitiſe. Otishlaje boſonoga, oshishane ſaſvim gla-

glave, i josht gologlava po ovoj ſuncſanoj xeſtini, ſvezavshi uxe na vrat; i to za iskat oproshtenje od onih, koimaje zao izgled davala, kadaje ondi u grihu xivila. Shto govorite ſada vi od ovoga dilla?

Mand. Ovoje dillo veoma dobro, i ſveto, za ugoditi, i omiliti Bogu. Ovomuſe dakle necſudi nimalo; nego kaximi, hochuli ja nju nachi u Kortoni?

Mit. Hochete, jereſeje povratila.

Mand. A ti zashtojoj nishta negovorish?

Mit. Jerbo znam, da nechu nishta opraviti; alli, akojoj vi uzgovorite, iſtinito derxim, dache biti koriſt i za nju, i za nas.

Mand. Dakle hochujoj govoriti, da polaksha oshtrinu xivota; i rechujoj, daſi i ti iſti hotio tojoj govoriti, i priporucſiti.

Mit. Dobro; i zato ja vami mlogo duxan oſtajem.

Mand. Budi ſada veſeo, Mittre, i daſe opet vidimo.

Mit. Ako opravite, shto priporucſujem, bitichu veſeo.

PRIZOR JEDANAESTI.

Margarita, i glas Boxji.

Marg. (*Prid propetjem u Kortoni*) Odkupitelju dushe moje, dabi znala nacſin, s kojimbi podpuno mogla zadovoljiti, za neiz-

brojene grihe moje, tvojemu Boxanſtvenom velicſanſtvu, bi iſtinito zadoveljila. Jurve naſtojalaſam u Lavianu pomerſiti oni zao izgled, koiſam dala, xivuchi ondi u ocſitomu grihu. Takogjer i ſvitloſtju tvojom, i milloſtju proſvitljena, kojuſimi doſtojoſe dati, Iſpovidniku momu, ſve grihe moje, kojeſam ſvega xivota moga, od moga poznanja, tia do ſada, ucſinila, cilo kazala, i iſpovidila. Evo pak ſada povrachamſe, moj Boxe, i ovaku, kakvaſam, tebi mene prikazujem, pokianjam, i poſvetjujem za najmanju, i najnevridniju sluxbenicu. Niti vechje znam shto govoriti, niti cſiniti.

Glas. Umiriſe o lipa! razveſeliſe o draga! zashto ſada, posli ove prave, i cſiſte iſpovidi; ucſinilaſiſe ſva lipa, i cſiſta mojima ocſima: i ſadaſi draga ſerdcu momu; zato ſadate primam za kcher moju, i kako taku, ſadate zagerljam: Margarito, jeliti to doſta?

Marg. O Boxe! shto cſujem? o Boxe! dakle za kcher mene uzima Iſus? O danu ſrichni! o glaſu sladki! o ljubavi neizkazana! daſamu kcher, rekaomije Goſpodin, za kcher ſvoju uzeomoje Bog moj; shto pak veche ſerdce cſovicſansko xeliti moxe? ſadaſam mirna, ſadaſam zadovoljna.

PRIZOR DVANAESTI.

Margarita, Angjeo, i Vrag, u ſvojoj priliki.

Marg. AH ohla xivino! ah opaki laxcſe! shto ovdi cſinish? i shto uhodish? *(Uſobi.)*

Vrag. A ti, shto ſama cſinish, ſmerduljo?

Marg. Veſelimſe, shto vechje mogu, daſamti merska; radujemſe, daſam Bogu momu draga.

Vrag. Doshaoſam, da idesh ſamnom; jerſi moja.

Marg. Laxesh; zashtoſam ſvakolika Boxja.

Vrag. Akoſi ſagrihshila, jurveſi izgubljena, jurveſi odſudjena.

Marg. Akoſam ſagrihshila, jaſamſe pokajala, grihe iſpovidila, xivot prominila, i oproshtenje dobila.

Vrag. Ne, ne; dochesh ſamnom u pako mucſitiſe.

Marg. U nebo hochu ichi, veſelitiſe.

Vrag. Upashchesh u paklene tavnoſti, kojeſi grihshechi zaſlxila.

Marg. Sidichu u slavi nebeskoj, kojuſi ti grihshechi izgubio.

Vrag. Nikada, nikada to nebude.

Marg. Na tvoju ſramotu to bude.

Vrag. Umerchesh, izgubitcheshſe, chesh ſamnom odſudjena.

Marg. Xivichu, veſelichuſe, i radovati vazda blaxena.

(Unide Angieo, vrag priſtrashen u ſtranu pobiegne, a Margarita u ſridi s'oczima, i rukama, u nebo uzdignutima, ſtoih.)

Ang. O ſmerdljiva xivino! shto cſinish kod ove dushe, kojaje jurve za slavu nebesku odredjena?

Vrag. Doſada josht nije, a ja immam jakoſt pridobitju.

Ang. Nebojſe Margarito, kcheri nebeskoga Jeruſolima; jerbo dusha tvoja, jurveja uczinjena plemenito Boxje pribivalishte, i vazda bitiche od mene virno cſuvana.

Vrag. O xeno slaba! tilichesh mochi meni odoliti? tili moje ſtrashne jakoſti pridobiti? ſada znaj, da ſa ſvim tvojim bogoljubſtvom, i oshtrima pokorama, bitichesh berzo ſaminom u paklu.

Ang. Mucſi laxljivcſe, mucſi; nigda ova dusha, za nebo obrana, bitiche tvoja drugarica.

Vrag. A zashto ne? akoje ſagrihshila, dakleje moja.

Ang. Akoje ſagrihshila, grihe ſvoje jeſt poznala, xivot prominila, i placſuchi za ſve ſvoje zlochie, oproshtenje dobila. Znaj josht o opaki, da ova dusha, puna boxanſtvene ljubavi, s'temeljitom virom, veſela, ohlu glavu tvoju gazi, i tarre; i s'millo-

ſtju

ſtju Boxjom pridobila jeſt putt, ſvit, i pako. Zato idi, i odſtupi odovuda opaki duhu pakleni: idi prokleti u mukke vicſnje, u kojete pravda Boxja jeſt odſudila uvike, radi tvoje zle, i opake ohloſti.

(Vrag izcſezne, ucſuchi od ljutine.)

Marg. Evo pobixe, pridobit ohli, i prokleti. *(klecſechi)* Neſvershene fale dajem tebi o Boxe moj! i tebi o ſveti Angjelu moj, koiſiſe doſtojao obraniti mene od ovoga nemiloga nepriatelja. *(Uſtane.)*

Ang. Veſelife, Margarito, raduiſe ſeſtro; zashto ſvershujesh vojevanje, do mallo urah ſvershichesh ovi xivot, i berzo bitichesh medju blaxenima; udilj pocſechesh uxivati raskoshja nebeska; zato pripraviſe, i u ſamu Bogu pamet tvoju uzdignutu derxi, i imaj. Oſtani u miru, ſeſtrico; premda pak necheshme viditi, znaj nishtanemanje, date nechu oſtaviti, do najposlidnjega cſaſa.

Marg. O Boxe, shto cſu! o Boxe, shto razumi! do mallo urah, recſemi, ſvershichesh ovaj xivot. O danu ſrichni! o cſaſu toliko od mene xeljni! o uro, za kojom ſam uzdiſala, u koju dusha moja oslobodichefe teshkoche trulloga tila moga, i pochi u nebo uxivati slavno Boxje vidjenje? Veſelja, i radoſti, shto cſinite? raskoshja ſva nebeska, i zemaljska, gdiſte? deh jednokupno sjedinitefe, i ſamnom falite, i slavite ſri-

chu jednoga ſtvorenia, kojeje ſadà podpuno, i ſversheno, po milloſti Boxjoj ſrichno ucſinjeno; zashtobo, jurve uzvishenu mene vidim, na onu slavu najvechu, koju brez ſverhe, i uvike, uxivaju Blaxeni.

PRIZOR TRINAESTI.

Mandalina, i Iſpovidnik.

Mand. TAko dakle, berzo izgubichemo, Margaritu?

Iſpov. Kakoſam rekao vami, ſeſtro, da bash do mallo urah, slidiche nje ſrichna ſmert.

Mand. O Boxe! znam, daſe imam veſeliti; ailli opet nemogu nexaloſtitiſe.

Iſpov. Utishitefe; jerbo znajte, i iſtinito derxite, da vechu pomoch od nje hochete imati, kada u nebu bude slavna, nego na ovomu ſvitu umerlomu.

Mand. Derxim, i ovo iſpovidam.

Iſpov. Dakle veſelitefe.

Mand. Koliko veche mogu. Ajdemeju ſada pohoditi; jerſte rekli, dache moxebiti od nas potribu imati.

Iſpov. Bash dobro; i zatoſam rekao, daſe ondi obodvoje najdemo, na cſas poslidnji, nje putovanja, u slavu.

Mand. Ajdemo, molim; jerſe bojim, da kaſno nedojdemo.

PRI-

PRIZOR CSETERNAESTI.

Margarita lexechi ſverhu jedne aſſure, propetje u ruku derxechi.

Marg. AH tilo opako, i nevirno tvomu Bogu! te kolikotije ta malla boleſt doſadila, i dodiala! ſpomeniſe neſrichno, kolikoſi grihshilo, u kolikomu nasladjenju xivilo, protiva volji Boxjoj; a ſada, jedna mallana boleſt, pridobivate, i mucſnatiſe vidih. Ah trullo, i ſmerdljivo blato! shto od mene traxish, i hochesh? moxebiti nova millovanja, raskoshja, i nasladjenja? Ah nedoſtojno! Ah nevirno! jurve ſvershujesh xiviti, niticheshſe od ſmerti oteti. Deh uzmloxaj mukke, Boxe moj, i vechu boleſt daj ovomu ſmerdljivomu tilu, za zadovoljiti koliko, toliko, o moj Odkupitelju! onima mukkama neizkazanima, kojeſi za mene na priſvetomu dervu Krixa terpio.

PRIZOR PETNAESTI.

Iſpovidnik, Mandalina, i Margarita.

Iſpov. MArgarito?
Mand. Draga ſeſtrico?

Marg. Otcſe, i ſeſtrico, dobroſte doshli; o kolikoſe veſelim, davas, u ovi posliànji cſas, xivota moga, vidim!

Iſpov.

Ispov. Zato k'vami zajedno doshli jesmo, da vas posluximo, i podvorimo, ako u kojoj potrébi uzmoxemo.

Marg. Mlogo, istinito mlogo, posluxiti moxeteme, ako dobroti Boxanstvenoj, na mlogih darovih, i milosérdju, kojemije dao, sammom zafaliti, i moxetemi.

Ispov. Koliko moxemo, sada cinimo, i iz pravog serdca, cinichemo; alli vi, sestrico, spomenitese poslie od nas u nebu, kod dobrote Boxanstvene.

Marg. Hochu, i temeljito obechajem.

Mand. Margarito, sestrico, vidim, da teshku mukku terpite; jerste u smertnom znoju, molim, za ljubav najposlidnju, da vas otarem,

(Mandalina otareju s'maramom bilom.)

Marg. Deh poljubljena moja, sestrico, ostavite, ostavite, neka vene, i smanjkaje ovo pogano tilo; jere doklemje xivilo, nije znalo, nego sebi ugadjati; i pak mallo josht mucsitise ostajemu. Ostavite dakle, neka terpih; zashtoje zasluxilo mukke veche. Dobro, dobro reklasam, nekase mucsi, smanjkaje, i razpada sada ovaj zli nepriatelj dushe moje, da duh moj uzajde medju Blaxene, vicsnju slavu, radost, i veselje vicsnje, uxivati.

TRECHI.

PRIZOR SHESTNAESTI.

Skladnopivaoci), Margarita, Ispovidnik, i Mandalina.*

(Mislo Angjelah, pivaju skladnopivaoci, zazivajuchi dushu svete Margarite u slavu nebesku).

Skladnopivaoci. HOdi u raj Margarito,
Zloje tebi sve prostito;
U veselje vikovicsno;
I xivljenje tomu slicsno.
Vech nekasni, dusho sveta,
U nebesa jur zazvata;
U lis tilo tvoje stavi,
K'vicsnjem Bogu put upravi.
Posli placsa i pokore,
Koja radost vicsnju tvore;
Ti jer mlogo bdila jesi,
Veselise na nebesi.
O pokore kripost mloga,
Koja sercsxbu tishi Boga,
S'pravog serdca, kad jedina
Suza izvre Kerstjanina.
Jur Duhovi svi nebeski,
Tebe sale Angjeoski:
Otvarase neba slava,
Dase djavlu satre glava.

(Kadase pisnica sversh, umirajuchim glasom recse).

Marg. Isuse, moj Odkupitelju, moj Boxe! evo k'tebi dohodim, u tvoje Boxanstve-

(* *Musici.* ne

ne ruke, dushu moju pridajem. A vas dragi Otcse, i poljubjena seſtrico, xelim, d u nebeſih vidim. K'Bogu idem, s'Bogon oſtajte. Iſus, Maria, Joſip.

Iſpov. Evo, dushu ſrichnu, ſvitloſtju ne beskom obaſtertu, u slavu nebesku ichi, vi dim, i gledam; a ja grihshnik, u srid nevo ljah ovoga ſvita, oſtajem. Deh, idi dushc ſrichna, vicsnju slavu, s'veſeljem, s'koimſ xelila, uxivati; i ſpomeniſe u nebu od mene.

Mand. O koliko ſerdcſanu xelju imam, dragovoljno sliditi ſvete ſtoppe tvoje, da doſtojna budem ja takogjer, poslie ſmerti, te biſe sdruxiti, i faliti, i slaviti, uvike millo ſerdje Boxanſtveno; zato ſpomeniſe i od me ne, u nebu, o ſveta Dusho!

SVERHA PRIKAZANJA.

PSEJA

Svete Margarite od Kortone.

O Pokorna Margarito,
Koja placſesh zlo vlaſtito:
Tvoje ſuze daj slidimo,
Koji putem zlim idjamo.
Na pokorne nas pogledaj,
U zlo paſti veche nedaj;
Bolom ſerdca nasha takni,
Darom Boxjim od zla makni.
Ti ljubavju Boga gorish,
Tvoje tilo, kada morish:
O doſtojno poſtavita,
U divicah kittu cvita.
Na pokorne nas pogledaj,
U zlo paſti veche nedaj;
Bolom ſerdca nasha takni,
Darom Boxjim od zla makni.
Slava Otcu, i Sinu,
i Duhu ſvetomu.

pokor.. nas pogledaj,
U zlo paſti veche nedaj;
Bolezn ſerdca nasha takni,
Darom Boxjim od zla makni.

Redak. Moli za nas Blaxena Margarito.

Odgovor. Da doſtojni budemo obchanja Iſukerſtovih.

MOLIMOSE.

BOxe, koi sluxbenicu tvoju Margaritu s'puta izgubljenja, na ſpaſenja ſtazu milloſerdno priveoſi: s'iſtim milloſerdjem nami dopuſti; da, koju prie grihshechu sliditi niſmoſe ſtidili, udilj pokornu pomnjivo sliditi radujemoſe. Po Iſukerſtu Goſpodinu nashemu.

A M E N.